

Önsöz

Türkiye Bankalar Birliği istikrarlı bir ekonomik büyümenin ve kalkınmanın sağlanmasında finansal tasarrufların artırılmasının ve verimli kullanılmasının çok önemli olduğuna inanmaktadır. Bu inançla, finansal piyasaların büyümesine, derinleşmesine, finansal kurumların sağlıklı bir yapılanma içinde güçlenmesine gayret gösterilmektedir.

Ana fikri serbestleşme ve entegrasyon olan uluslararası ilişkilerin gelişmesinde finansal kaynakların serbestçe dolaşımı önemli rol oynamıştır. Sermaye hareketlerinin serbestleştirilmesi, yeni finansal kurumların oluşturulması, yeni dijital teknoloji tam anlamıyla entegre olmuş küresel bir piyasa oluşturulmasına ortam hazırlamıştır. Coğrafi sınırlar nostaljik bir biçimde haritalarda kalmış, ekonomik sınırlar ise ortadan kalkmaya başlamıştır. Bu arada, ekonomik ilişkilerin düzenlenmesine bir ülke bazında veya ülke gözüyle değil evrensel bir yaklaşımla bakılmaya başlanmıştır; uluslararası kurumların ve kuralların oluşturulması ve bu kuralların uygulanması büyük önem kazanmıştır. Mümkün olan en çok sayıda ülkenin bu kurallar çerçevesinde işbirliğine katılmasının sağlanması, uluslararası alanda ekonomik ilişkilerin yoğunlaşarak sürdürülmesi, ekonomik büyümenin itici gücü olarak görülmektedir.

Finansal piyasaların entegrasyonunu ve sermayenin serbestçe hareketini destekleyen ülkelerarasında işbirliğinin sağlandığı konulardan bir tanesi karaparanın aklanmasının önlenmesine ilişkindir. Türkiye bu işbirliğinin önemli bir üyesidir ve bu konuda çok ciddi çaba harcamaktadır.

Karaparanın aklanmasının önlenmesi ile mücadele Birliğimizin de öncelikli konuları arasında yer almakta olup bu konuda ilgili otorite olan Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) önderliğinde ve yakın işbirliğinde çalışmalar sürdürülmektedir. Bu çerçevede, karaparanın aklanmasının önlenmesine yönelik ulusal ve uluslararası düzenlemelerin değerlendirilmesi ve gerekli eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi amacıyla MASAK yetkilileri ve bankaların temsilcilerinin katılımıyla “TBB-MASAK Çalışma Grubu”

oluşturulmuştur. Uygulamacılara yönelik olarak "50 Soruda Karaparanın Aklanması" başlıklı kitap bastırılarak bankalara, niversite kütüphanelerine ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına dağıtılmıştır. Konuya ilişkin makaleler ve düzenlemelere Birliğimizin üç ayda bir yayımladığı "Bankacılar" dergisinde yer verilmektedir. Yurtdışından uzmanların, MASAK yetkililerinin ve uzman bankacılarımızın konuşmacı olarak katılımlarıyla başta İstanbul, Ankara ve İzmir olmak üzere banka şubelerinin yoğun olduğu birçok ilde seminer ve konferanslar düzenlenmiştir. Karaparanın aklanmasının önlenmesi ile mücadele konusunda daha fazla kişiye eğitim sağlamak amacıyla bir web tabanlı uzaktan eğitim programı hazırlama çalışmalarında nihai aşamaya gelinmiştir.

Karaparanın aklanmasının nlenmesine yönelik bilincin geliştirilmesini teminen, alışma Grubu tarafından hazırlanan bu rehberin oluşturulmasında katkıda bulunanlara teşekkür ederim. Bu çalışmanın kaynak oluşturmasını ve kullanıcılara yararlı olmasını dilerim.

İstanbul, Aralık 2003

H. Ersin zince
Türkiye Bankalar Birliği
Yönetim Kurulu Başkanı

KARAPARANIN AKLANMASI SUÇU İLE MÜCADELE VE BANKALARIN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Giriş	1
I.KARAPARA VE KARAPARA AKLAMA SUÇU	5
1. KARAPARA	5
1.1. Tanımı (Ekonomik, Sosyal, Hukuki)	
1.2. Karapara-Kayıt Dışı Kazanç İlişkisi	
1.3. 4208 Sayılı Kanunda Karapara Tanımı	
2. KARAPARA AKLAMA SUÇU	8
2.1. Tanımı	
2.2. 4208 Sayılı Kanunda Karapara Aklama Tanımı	
2.3. Tedbir Uygulaması	
2.4. Karapara Aklama Suçunun Cezası ve Müsadere	
3. KARAPARA AKLAMANIN AŞAMALARI	13
3.1. Yerleştirme (Placement) Aşaması	
3.2. Ayırıştırma (Layering) Aşaması	
3.3. Bütünleştirme (Integration) Aşaması	
4. KARAPARA AKLAMA YÖNTEMLERİ	17
4.1. Şirinler (Smurfing) Yöntemi	
4.2. Parçalama (Structuring) Yöntemi	
4.3. Vergi Cennetleri ve Kıyı Bankacılığı (Off-Shore)	
4.4. Paravan-Hayali Şirketlerin Kullanılması	
4.5. Nakit Para Kullanılan İşyerleri (Göstermelik Şirketler)	
4.6. Oto Finans Borç Yöntemi (Loan-Back)	

II. KARAPARA AKLAMA İLE MÜCADELENİN TEMEL İLKELERİ	24
1. MÜŞTERİNİN TANINMASI	24
2. KİMLİK TESPİTİ	24
2.1. Kimin Kimliği ve Neden Tespit Edilmelidir?	
2.2. Kimlik Tespit Zorunluluğu Gerektiren İşlemler Nelerdir?	
2.3. Konusu Yabancı Para Olan İşlemlerde 12 Milyarlık Sınır Nasıl Hesaplanacaktır?	
2.4. İşleme İlgili Olarak Kimlerin Kimliği Tespit Edilecektir?	
2.5. Örnekler	
2.5. Kimlik Tespiti Hangi Belgeler Üzerinden Yapılacaktır?	
2.6. İlk Defa Yapıtılacak İşlemlerde Kimlik Tespiti Nasıl Yapılacaktır?	
2.7. Kimliği Usulüne Uygun Olarak Tespit Edilenlerin Müttekup İşlemlerinde Teyit İşlemi Nasıl Gerçekleştirilecektir?	
3.ŞÜPHELİ İŞLEMLER	34
3.1. Şüpheli İşlem Nedir?	
3.2. Şüpheli İşlem Bildiriminde Hangi Prosedür Uygulanacaktır?	
3.3. Hangi Durumda Diğer Makamlara Bildirim Yapılması Gerekmemtedir?	
3.4. Şüpheli İşlem Bildirimlerini Süresinde Bildirmeyen Yükümlüler İçin Ceza Öngörölmüş Müdür?	
4- DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	38
4.1. Bilgi ve Belge Verme Yükümlülüğü (4208 S.K. Md. 5)	
4.2. Uyum Görevlisi	
4.2.1. Uyum Görevlisinin Tanımı ve Niteliği	
4.2.2. Uyum Görevlisinin Görev ve Yetkileri	
4.2.3. Sorumlular ve Müeyyideler	
4.3. İç Denetim	
4.4. Eğitim	
4.4.1. Çalışanlarına Eğitim Vermek Zorunda Olan Yükümlüler	
4.4.2. Eğitim Programlarının İçeriği	

III. KARAPARA AKLAMAYA İLİŞKİN ÖRNEK OLAYLAR	45
1. OLAY: Para Transferi	45
2. OLAY: Hayali İhracat	46
3. OLAY: Kredi Mektubu	47
4. OLAY: Uyuşturucu İmalatı	48
IV. TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ENGELLENMESİ	49
1. Mali Eylem Görev Grubu (FATF) Tavsiyeleri	50
2. Mali Eylem Görev Grubu (FATF)'nun Finansal Kurumlara Yönelik Kılavuzu	50
3. Örnek Olaylar	
Örnek 1: Terörizmin Finansmanında Mücevher Ticareti Yapan Firma ve Şahıslara Ait Hesapların Kullanılması	51
Örnek 2. Yüksek İşlem Hacminin Terörist Organizasyonlarla Bağlantılı Bir Hesap Olduğunu Göstermesi	52
Örnek 3: Nakit İşlemlere Konu Olan Yardım Kuruluşu Hesaplarının Terörist Gruplarla Bağlantılı Olması :	53
EK: 1	54
2 VE 3 SIRA NUMARALI MASAK GENEL TEBLİĞLERİNDE AÇIKLANAN 20 ADET ŞÜPHELİ İŞLEM TİPİ	54

GİRİŞ

En basit ahlak kuralından en kapsamlı hukuk sistemlerine kadar bütün toplumlarda geçerli olan normatif kuralların genel amacı o toplumda nizam ve intizamı tesis etmektir. Bu amaç, hukuk müessesesi vasıtasıyla ve devlet eliyle gerçekleştirilir. Sosyolojik ve ekonomik sürecin gelişimiyle birlikte yasalara aykırı faaliyetlerin hukuki ifadesi olan suç, işleme süreci itibariyle hem mahiyeti hem de failerin suç işleme saikleri bakımından zaman içinde değişiklikler göstermiştir.

Gelir elde etmek için suç işlemek ve bunun sürekli ve gizli biçimde sürdürmek yasadışı faaliyet - yasadışı gelir düalitesini beraberinde getirmiştir. Ekonomik ve sosyal hayattaki değişimlerle paralel hareket eden bu suçun işleme motivasyonu, günümüzde bir ülke sınırları içerisine hapsolamayacak ve gerektiğinde organize bir şekilde de gerçekleştirilebilecek özellikte farklı ve global bir suç tipinin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Uyuşturucu madde ve silah kaçakçılığı gibi talep elastikiyeti son derece sert olan emtia türlerinin yasadışı ticaretini konu alan faaliyetlerden elde edilen getirinin çok yüksek olması, yasadışı fiil – yasadışı gelir zincirinin oluşmasına ve bu zincirin halkalarının, birbirini besleyen bir sebep sonuç ilişkisi içerisinde serpilmiş bir "suç ekonomisinin" doğmasına imkan sağlamıştır. Yasadışı faaliyetlerden elde edilen bu gelirin olağanüstü yüksekliği, bu suçun işlenmesine olan cazibeyi artırdığı gibi, failerin bu suçtan dolayı ele geçirilme riskini gözardı etmelerine de sebebiyet vermiştir.

Bu özellikleri nedeniyle, failin sadece işlenen yasadışı fiilden dolayı cezalandırılması şeklindeki klasik suçla mücadele yöntemleri, bu mahiyetteki bir suçun işleme motivasyonunu kıramadığından, mücadelede etkinliği sağlamak ve suç işlemeyi caydırmak bakımından ayrı bir suç ve cezalandırma yaklaşımı gündeme gelmiştir.

Bu anlayışın bir sonucu olarak dünya gündemine gelen karapara ve karapara aklama kavramları, uluslararası hukuki metin kapsamında ilk defa, 1988 tarihli Uyuşturucu ve Psicotrop Maddeler

Kaçakçılığına Karşı BM Sözleşmesinde (bu isimler müstakil olarak bu sözleşmede geçmemekle birlikte) yer almış bulunmaktadır. Bundan önceki tarihlerde ABD ve İngiltere’de karapara aklamaya karşı mevzuat çalışmaları bulunmasına rağmen, BM bünyesinde hazırlanan bu sözleşme ile uluslararası hukuka bir karapara aklama suçu kavramı getirilmiştir. Müteakiben Avrupa Konseyi bünyesinde hazırlanan ve münhasıran karapara aklama ile mücadeleyi hedef alan 1990 tarihli Suç Gelirlerinin Aklanması, Araştırılması, Zaptedilmesi ve Müsaderesi Hakkındaki Sözleşme ile daha sonra hazırlanan uluslararası sözleşme ve girişimler de bu yeni suçla mücadeleyi esas almıştır.

Karaparanın aklanması ekonomik yaşamdan, siyasal yapıya kadar pek çok yönden olumsuz etkileri olan bir suç türüdür. Karapara aklayıcılar klasik piyasa koşullarında en iyi yatırım aracının tercihi gibi rasyonel bir mantıkla ve temel ekonomik göstergelere göre hareket etmediklerinden, karaparanın ülkeye ne zaman gireceği ve ne zaman çıkacağı bilinmemekte ve sonuçta konjonktürden bağımsız beklenmedik fon hareketleri söz konusu olmaktadır. Bu durumun ülke piyasalarında dalgalanmalara ve istikrarsızlıklara yol açacağı tabiidir. Özellikle bu durum para talebinde istikrarsızlık oluşturacak ve talebinin öngörülemezliği gibi bir sonuç doğurarak, uygulanan ekonomi politikasını olumsuz yönde etkileyecektir.

Aklama sürecini tamamlayarak yasal bir görünüm kazanan karapara, yeniden sahibine döndüğünde ekonomi içerisinde belirli bazı kişi ve grupların elinde toplanmakta, bu durum gelir dağılımında adaletsizliğe neden olabilmektedir. Karapara aklama süreci, bir yandan kayıt dışılığı özendirirken diğer yandan kayıtlı yasal faaliyetleri de engellediğinden uzun vadede kamu maliyesinin sağlığının bozulmasına ve vergi hasılatının düşmesine neden olacaktır.

Karaparanın aklanması mikro bazda işletmelerin mali yapılarında değişiklikler meydana getirerek bir risk oluşturmaktadır. Bu bağlamda karaparanın aklanması amacıyla kurulup, faaliyet gösteren işletmeler, ekonomik konjoktüre ve piyasadaki cari koşullara bağlı olmaksızın aktif pasif dengelerini kurabildiklerinden mali açıdan bir sıkıntıya girmeyecekler ve sektörde tamamen piyasa şartlarına göre faaliyet gösteren işletmeler karşısında daha avantajlı konuma gele-

ceklerdir. Bu durum piyasada haksız rekabete yol açacak ve zamanla yasal faaliyette bulunan ekonomik ajanlar yerini suç ekonomisinin meşum birimlerine bırakacaktır.

Karapara aklamanın olumsuz ekonomik etkilerinin yanı sıra sosyal ve politik maliyetleri de bulunmaktadır. Karapara aklama, uyuşturucu ve silah kaçakçılara ve başta örgütlü suç mensupları olmak üzere diğer suçlulara, yasa dışı faaliyetlerini yürütmeleri için imkan sağlamaktadır. Bunun da ötesinde organize suç örgütlerinin elinde biriken yüksek miktardaki yasadışı fon, bu örgütlere sadece ekonomik güç sağlamakla kalmayıp, yasal ekonominin temellerini sarsacak ve demokratik kurumların güvenliğini de tehdit edecek bir silaha dönüşecektir.

Tehlikeleri yukarıda belirtilen ve kısaca ülke mevzuatlarında öncül suç olarak tespit edilen fiillerin işlenmesi ile elde edilen her türlü gelirin, meşru bir faaliyet sonucu kazanılmış gibi gösterilmesi için başvurulmuş bütün teknik ve taktikler terkibi olarak tanımlanabilecek olan karapara aklama suçu ile mücadelede başarılı olunabilmesi için bu mücadeleye uygun prosedür ve araçların etkin bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Bu araçların başında bu fiilin ayrı bir suç olarak sayılması ve buna münhasır ayrı bir cezalandırma sistemi gelmektedir. Söz konusu suçun işlenme güdüsünün başında yüksek getiri olduğu dikkate alındığında, bu getiriden faillerin mahrum edilmesi amacıyla müsadere müessesesinin ihdas edilmesi gereği kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

Aklama hedef ve fonksiyonu itibariyle büyük ölçüde finansal sistemi ve finansal kurumları kullandığından bu mücadele kapsamında finans kesiminin karşı tedbirlerinin hazırlanması ve uygulamaya konulması büyük önem arz etmektedir. Bu tedbirlerin başında ise finansal kuruluşlarda işlem tesis eden müşterilere ait kimlik tespitlerinin sağlıklı bir şekilde yapılması ve şüpheli işlemlerde bildirim mekanizmasının kurulması gelmektedir.

Karapara aklama suçu ve diğer hususların yanı sıra bu önemli iki tedbire ilişkin bilgilerin ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından anlaşılması, öğrenilmesi ve uygulanması, bu suçla mücadelenin başarısında çok önemli bir etken olacaktır.

Karaparanın aklanmasıyla mücadelede en hassas kurumlar olan bankalarda çalışan personelin, bu suça karşı duyarlılığını artırmak amacıyla hazırlanan ve Mali Suçları Araştırma Kurulu ile Türkiye Bankalar Birliği'nin ortak emeğinin bir ürünü olan bu çalışmanın, bu alanda bir boşluğu dolduracağı ve ilgili personele karaparanın aklanmasıyla mücadelede rehber olacağı inancındayım. Başlangıç olarak gördüğüm bu çalışmanın ilgilenen herkese faydalı olmasını diler, bu çalışmanın hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ederim.

Genç Osman YARAŞLI
Mali Suçları Araştırma Kurulu
Başkan V.

I. KARAPARA VE KARAPARA AKLAMA SUÇU

1. KARAPARA

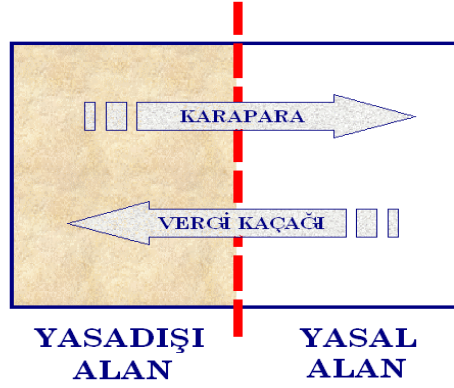
1.1. TANIMI (EKONOMİK, SOSYAL, HUKUKİ)

Ekonomik, ahlaki, sosyal ve hukuki anlamda karaparanın tanımını yapmak mümkündür.

- **Sosyal anlamda karapara**, dolaylı olarak da olsa toplumsal hayata zarar veren her türlü faaliyetten elde edilen kazançtır.
- **Ahlaki anlamda karapara**, kanunlarca yasaklanmış olsun veya olmasın toplum nazarında ahlaki görülme-yen fiiller sonucunda elde edilen tüm kazançlar olarak tanımlanabilir. Bu itibarla karaparanın en geniş tanımını ahlaki anlamda karapara tanımıdır.
- **Ekonomik anlamda karapara**, kanunlar tarafından suç sayılan fiillerin yanı sıra, ekonomik hayatı düzenleyen kural ve usuller ihlal edilerek elde edilen kazanç olarak nitelendirilebilir. Bu çerçevede ekonomi açısından, vergi kaçakçılığı amacıyla bazı ekonomik faaliyetlerin usulsüz, gizli yapılması yoluyla elde edilen kazançları karapara kapsamında değerlendirmek mümkündür.
- **Hukuki anlamda karapara**, ülke mevzuatlarında öncül suç olarak belirlenen fiillerden elde edilen gelirlerdir. Uygulamada bazı ülkeler, mevzuatlarında yer alan suçları saymış ve sayılan bu suçlardan elde edilen kazançları karapara olarak kabul etmiştir. Bazı ülkeler ise bütün suçlardan elde edilen ya da cürümlerin işlenmesi sonucunda elde edilen kazançları karapara olarak kabul etmiştir.

1.2. KARAPARA-KAYIT DIŞI KAZANÇ İLİŐKİŐİ

Kayıt dışı ekonomi, genelde ‘‘gri para’’ olarak adlandırılan, kayda tabi tutulmamıŐ ancak çoğunlukla yasal faaliyetlerden elde edilen kazançlara verilen genel bir addır. Kayıt dışı ekonomi kapsamında faaliyet yuruten kişilerin asıl amacı vergi, sosyal guvenlik odemeleri ve benzeri yasal yuikuumluluklerden kağmaktır. Karapara aklayıcıların amacı ise gerektiğinde vergisel yuikuumluluklere de katlanarak elde ettikleri suu gelirini yasal mali sisteme dahil etmektir.

Kayıt dışı ekonomi kapsamına giren faaliyetlerde bulunanlar kayıt altına girmekten kağınırken, karapara aklayıcıları tam tersine kayıt altına girmeye ualıŐmaktadırlar. Kayıt dışı ekonomi ve karapara arasındaki ilişki yukarıdaki Şekilde gosterilmiŐtir.

Buna gure kayıt dışı ekonomi ve karaparanın birbirinden farklı kavramlar olduğu gorumektedir. Ancak, karapara ile kayıt dışı ekonomi arasındaki paralellik de inkar edilemez bir geruettir. Karapara aklayıcılar, aklama iuın kayıt dışı ekonominin yaygın olduğu uikeleri tercih etmektedirler. Diğer bir ifadeyle, kayıt dışı ekonominin yaygın olduğu bir uikede karaparanın aklanması da daha kolay olmaktadır. Bu geruuklerin ıŐıėında, karapara aklanmasının onlenmesi iuın kayıt dışı ekonominin de mutlaka kayıt altına alınması gerektiği sonucu ortaya uıkmaktadır.

Karapara ve kayıtdışı ekonomi farklı kavramlar olduğu gibi ikisine karşı yuruteduilen mucedaledeki amaoular da birbirinden farklıdır.

Kayıtdışı ekonomi ile mücadelede amaç kayıtdışı ekonomiyi kayıt altına almak, karapara ile mücadelede amaç ise, karaparanın elde edilmesini engelleyerek buna bağlı suç işleme cazibesini ortadan kaldırmaktır.

1.3. 4208 SAYILI KANUNDA KARAPARA TANIMI

4208 Sayılı Kanunun, tanımları içeren 2'nci maddesinin (a) bendinde, belli kanunlar ve kanun maddeleri sayılarak, bu kanunların ve kanun maddelerinin suç saydığı (aşağıda öncül suçlar olarak belirtilen) fiillerin işlenmesi suretiyle elde edilen ;

- para
- para yerine geçen her türlü kıymetli evrak
- mal
- gelirler
- bir para biriminden diğer bir para birimine çevrilmesi de dahil, sözü edilen para, evrak, mal veya gelirlerin birbirine dönüştürülmesinden elde edilen her türlü maddi menfaat ve değer

“karapara” olarak tanımlanmıştır.

4208 Sayılı Kanunda “öncül suç” sayılan yasa dışı fiiller şunlardır:

- Uyuşturucu Madde Ticareti ve Kullanımı
- Gümrük Kaçakçılığı
- Silah Kaçakçılığı
- Organ ve Doku Kaçakçılığı
- Tarihi Eser Kaçakçılığı
- Sahte Fatura İle İlgili Suçlar (VUK 359/b)
- Devletin Şahsiyetine Karşı Suçlar
- Kişi Hürriyetinden Mahrumiyet
- Tehdit İle Menfaat Temini
- Yıkıcı, Öldürücü Aletler veya Ecza Kaçakçılığı
- Paralarda Kalpazanlık

- Para Değerini İndirerek Tağyir
- Taklit Parayı Tedavüle ıkartma
- Kıymetli Damgaların Taklit ve Tağyiri
- Taşıma Biletlerinde Kalpazanlık
- Devlet Mührünü Taklit ve Kullanma
- Resmi Mühür ve Aletleri Taklit veya Kullanma
- Taklit İleri Taşıyan Şeyin Satılması
- Resmi Belgede Sahtecilik
- Hususi Belgede Sahtecilik
- Meşruiyet Belgelerinde Sahtecilik
- Fuhşa Teşvik, Kadın Ticareti
- Yağma
- Senedin Yağması
- Korkutarak Faydalanma
- Adam Kaldırma
- Nitelikli Dolandırıcılık
- Hileli İflas
- Rüşvet

2. KARAPARA AKLAMA SUÇU

2.1. TANIMI

Genel olarak karapara aklama; yasalarca tespit edilmiş belli suçlar sonucunda elde edilen para, mal, kıymetli evrak veya diğer ekonomik değerlerin, yasal ekonomik değerlere dönüştürülmesi amacıyla kaynağının, gayri yasal özelliğinin gizlenmesine yönelik tüm işlemler olarak tanımlanabilir. Karapara aklama olgusunun varlığı için gerekli unsurları Şu Şekilde sıralayabiliriz:

- Bir suç işlenmiş olmalıdır.
- Bu suç sonucunda herhangi bir ekonomik değer (karapara) elde edilmiş olmalıdır.
- Bu ekonomik değerlerin yasa dışı niteliğinin gizlenip yasal görünüme sahip ekonomik değerlere dönüştürülmesi amacına yönelik olarak bir fiil işlenmiş olmalıdır.

Yukarıda sayılan bu unsurlardan ilk ikisi karapara aklama suçunun ön şartlarıdır. Bu şartlar gerçekleşmediği takdirde ortada karapara olmayacağından karapara aklama da söz konusu olmayacaktır. Ekonomik değerlerin yasa dışı niteliğinin gizlenip yasal görünüme sahip ekonomik değerlere dönüştürülmesi amacına yönelik hareket, karaparanın, iktisap edilmesi, bulundurulması, transfer edilmesi, nakledilmesi, sınır ötesi işleme tabi tutulması, kullanılması, işletilmesi, yatırılması (yatırım yapılması), bir ekonomik değerden diğerine çevrilmesi, kaynağının, niteliğinin, sahibinin, zilyedinin gizlenmesi ve farklı gösterilmesi gibi şekillerde ortaya çıkabilir.

2.2. 4208 SAYILI KANUNDA KARAPARA AKLAMA TANIMI

Karaparanın Aklanmasının Önlenmesi Hakkındaki Kanunda yer alan karapara aklama tanımı şu şekildedir.

2.b) Karapara Aklama Suçu : Türk Ceza Kanununun 296'ncı maddesinde belirtilen haller haricinde, bu maddenin (a) bendinde sayılan fiillerin işlenmesi suretiyle elde edilen karaparanın elde edenlerce meşruiyet kazandırılması amacıyla değerlendirilmesi, bu yolla elde edildiği bilinen karaparanın başkalarınınca iktisap edilmesi, bulundurulması; elde edenlerce veya başkaları tarafından kullanılması, kaynak veya niteliğinin veya zilyet ya da malikinin değiştirilmesi, gizlenmesi veya sınır ötesi harekete tabi tutulması veya bu hareketin gizlenmesi, yukarıda belirtilen suçların hukuki sonuçlarından failin kaçmasına yardım etmek amacıyla kaynağının veya yerinin değiştirilmesi veya transfer yoluyla aklanması veya karaparanın tespitini engellemeye yönelik fiilleri, (ifade eder).

Karapara aklama suçunun maddi unsurları olan fiil ve işlemler ayrıca aşağıda tablo halinde gösterilmektedir.

4208 SAYILI KANUN TARAFINDAN KARAPARA AKLAMA SAYILAN FİİLLER			
2. maddenin (a) bendinde sayılan fillerin işlenmesi suretiyle	→	elde edilen karaparanın elde edenlerce	meşruiyet kazandırılması ama- cıyla değerlendirilmesi,
	→	elde edildiği bilinen karaparanın başkalarınca	iktisap edilmesi,
			bulundurulması,
	→	elde edilen veya elde e- dildiği bilinen karaparanın, elde eden- lerce veya başkaları tara- findan,	kullanılması,
			kaynak veya niteliğinin değişti- rilmesi,
			zilyet ya da malikinin değişti- rilmesi,
			gizlenmesi
			veya sınır ötesi harekete tabi tutulması
	→		veya bu hareketin gizlenmesi,
		elde edildiği bilinen karaparanın, yukarıda belirtilen suçların hukuki sonuçlarından failin kaçmasına yardım etmek amacıyla başkaları tara- findan,	kaynağının veya yerinin değişti- rilmesi
	transfer yoluyla aklanması		
	tespitini engellemeye yönelik fiiller		

2.3. TEDBİR UYGULAMASI

Araştırma ve incelemeler sırasında karaparanın aklanmasına yönelik ciddi bulgu ve emarelerin varlığının tespiti halinde, 4208 Sayılı Kanununun 3'üncü maddesinin 1'inci fıkrasının 7'nci bendine göre MASAK, ilgilinin hak ve alacaklarına tedbir konulması için durumu cumhuriyet savcılığına intikal ettirmektedir. Yasanın 9'uncu maddesine göre de; karaparanın aklanmasına yönelik ciddi emarelerin varlığı halinde, bankalar ve banka dışı mali kurumlar ile diğer gerçek ve tüzel kişiler nezdindeki kiralık kasa mevcutları da dahil olmak üzere hak ve alacakların dondurulmasına, tasarruf yetkisinin tamamen veya kısmen kaldırılmasına, mal, kıymetli evrak, nakit ve diğer değerlerin zaptına, bunların bir tevdi mahalline yatırılmasına ve hak ve alacaklar üzerine diğer tedbirlerin konulmasına hazırlık tahkikatı sırasında sulh ceza hakimi; yargılama sırasında ise mahkeme tarafından karar verilebilir.

Tedbire ilişkin talepler, evrak üzerinden yapılacak inceleme sonucu derhal ve nihayet 24 saat içinde sonuçlandırılır.

Gecikmesinde sakınca görülen hallerde cumhuriyet savcıları da hak ve alacakların dondurulmasına karar verebilir. Bu durumda cumhuriyet savcılığı bu kararı en geç 24 saat içinde sulh ceza hakimine bildirir. Hakim en geç 24 saat içinde onaylanıp onaylanmamasına karar verir, onaylamama halinde cumhuriyet savcılığının kararı hükümsüz kalmaktadır.

2.4. KARAPARA AKLAMA SUÇUNUN CEZASI VE MÜSADERE

4208 Sayılı Kanununun 7'nci maddesinin 1'nci fıkrasına göre karapara aklama suçunu işleyenler iki seneden beş seneye kadar hapis ve aklanmış karaparanın bir katı ağır para cezasıyla cezalandırılır ve nemaları da dahil olmak üzere karapara kapsamındaki mal ve değerler ile bunların ele geçirilememesi halinde bunlara tekabül eden mal varlığının müsaderesine hükmolunur.

7'. maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarında suçun ağırlaştırıcı nedenleri sayılmıştır. Buna göre karapara, terör suçlarından veya Türkiye'ye ithali veya Türkiye'den ihracı kanunla yasaklanmış herhangi

bir madde ve eşya kaçakçılığında elde edilmiş veya terör suçlarına kaynak sağlamak amacıyla işlenmiş ise faile verilecek hapis cezası dört seneden az olamayacaktır.

Yine karapara aklama suçunun,

- Bu maksatla teşekkül vücuda getirenler ile teşekkülü idare edenler veya mensup olanlar tarafından,
- Görevi sebebiyle memur ve kamu görevlileri tarafından,
- Bankalar Kanununa, Sigorta Murakabe Kanununa, Finansal Kiralama Kanununa, Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanununa, Sermaye Piyasası Kanununa, Ödünç Para Verme İşleri ile Özel Finans Kurumlarının Kurulması, Faaliyetleri ve Tasfiyelerine İlişkin Esas ve Usulleri düzenleyen mevzuata göre faaliyet gösteren kurumlarda çalışanlar tarafından,
- Şiddet veya tehditle veya silah kullanarak

işlenmesi halinde hükmolunacak cezalar bir misli arttırılacaktır.

4208 Sayılı Kanun aynı zamanda suçun tüzel kişilik bünyesinde işlenmesi halinde de uygulanacak cezayı belirlemiştir. Kanunun 7'nci maddesinin 4'üncü fıkrasına göre, karapara aklama suçu tüzel kişilik bünyesinde işlenir ve teşekkül vücuda getirmekle ilgili hüküm uygulanamazsa, fiili gerçekleştiren yöneticiler hakkında da aynı cezalara hükmolunmakla beraber, tüzel kişilere beşyüzmilyon liradan beşmilyar liraya kadar para cezası verilecektir.*

Kanunun 7'nci maddesinin son fıkrasında ise karapara aklama suçunun hafifletici nedeni belirlenmiş olup buna göre, suç usul veya fûruğ veya karı-koca veya kardeşlerden biri tarafından karaparanın kaynaklandığı suçları gizlemek amacıyla işlenmesi halinde faile verilecek ceza, yarıdan üçte ikiye kadar indirilecektir.

---

* 2003 yılı için bu cezanın miktarının alt sınırı 23.119.034.515 TL iken üst sınırı 231.190.345.152 TL'dir.

3. KARAPARA AKLAMAMANIN AŞAMALARI

Karaparanın aklanması genelde 3 aşamadan oluşan bir süreç içinde gerçekleştirilmektedir. Bu aşamalar kirli bir çamaşırın makinede yıkanmasına benzetilerek açıklanmaya çalışılmıştır.

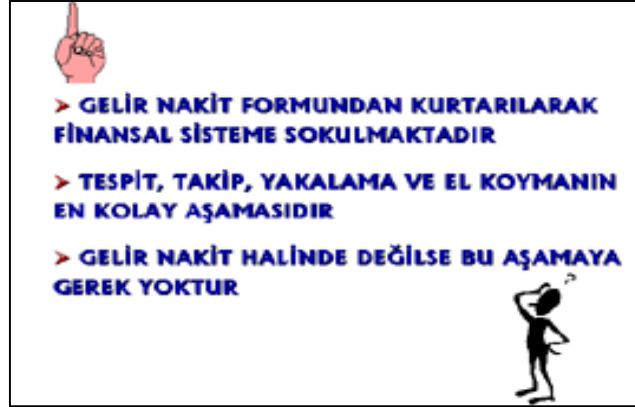
Birinci aşamada çamaşır makineye atılmakta – Yerleştirme (Placement) Aşaması,

İkinci aşamada çamaşır makinede yıkanmakta – Ayırıştırma (Layering) Aşaması,

Üçüncü ve son aşamada çamaşır temizlenmiş halde makineden çıkarılmaktadır. – Bütünleştirme (Integration) Aşaması.

Her karapara aklama olayında bu aşamaların üçünün de ayrı ayrı gerçekleşmesi zorunlu değildir. Bazen bu aşamaların ikisi veya üçü tek işlemde gerçekleştirilebilir veya bazı aşamalar gerçekleştirilmeden karaparanın aklanması tamamlanabilir. Bu durum para aklanacak ülkeye, finansal olanaklara, aklayıcıların diğer faaliyetlerine kadar pek çok şeye bağlı olabilir.

3.1. YERLEŞTİRME (PLACEMENT) AŞAMASI

Bu aşama, suçtan elde edilen gelirin nakit formundan kurtarılarak finansal sisteme sokulması aşamasıdır. Başta uyuşturucu ticareti olmak üzere karaparayı doğuran suçlarda para, genelde nakit olarak

el değiştirmektedir. Kredi kartının, çek uygulamasının ve diğer nakit olmayan araçların sıklıkla kullanıldığı günümüzde nakit formundaki para dikkat çekicidir. Bu sebeple bu tür uygulamaların yaygınlaşmadığı, kayıt dışı ekonominin ve nakit kullanımının yaygın olduğu ve denetimin olmadığı ya da az olduğu ülkelerde bu aşama daha kolay tamamlanabilir. Bu gibi ülkeler karapara aklayıcılarının gözdesidir. Paranın nakit halden kurtarılmasına başlıca iki sebepten dolayı ihtiyaç duyulur :

- Nakit paranın aktarılması, taşınması, kullanılması veya benzer işlemlere tabi tutulması zordur. Örneğin 100 dolar karşılığında satın alınabilecek kokainin ağırlığı, 100 dolarlık banknotun ağırlığından daha azdır. Yani 100 kilo kokain satan bir uyuşturucu kaçakçısının bunun karşılığında alacağı 100 dolarlık banknotlar 100 kilodan fazla olacaktır. Nakit formundan kurtulduğunda, özellikle bankacılık sistemine sokulduğunda, paranın hareketliliği kolaylaşacak ve artacaktır.

- Nakit paranın güvenlik güçleri tarafından bulunması, yakalanması ve el konulması riski fazladır.

Yerleştirme aşamasında ne tür yöntemler kullanılır?

Yerleştirme aşamasında nakit para;

-fiziki olarak yurtdışına çıkarılarak denetimin az olduğu ülkelerde bankaya yatırılabilir,

-küçük tutarlara bölünerek (bildirim tutarlarının altındaki tutarlara) ülke içindeki çeşitli bankalara, farklı kişiler adına açılmış hesaplara yatırılabilir,

-gayrimenkul, lüks araba, mücevher, antika veya sanat eserleri alımında kullanılabilir, hisse senedi, tahvil, bono, çek, poliçe gibi mali araçlara dönüştürülebilir,

-banka hesaplarına yatırılmadan önce kumarhane geliri, turizm geliri veya ihracat geliri gibi gösterilebilecek ve bir açıklama yapılmasına olanak sağlayabilecek işlemlere konu edilebilir,

-finansal kuruluşlar veya bunların çalışanları ile işbirliği yapılarak sisteme sokulabilir veya daha ileri gidilerek suç örgütleri tarafından finansal kuruluşlara sahip olmak suretiyle bu vasıta ile nakit formundan kurtulabilir.

3.2. AYRIŞTIRMA (LAYERING) AŞAMASI

BU AŞAMADA AMAÇ

- **YASADIŞI ŞEKİLDE ELDE EDİLEN FONU KAYNAĞINDAN MÜMKÜN OLDUĞU KADAR UZAKLAŞTIRMAK**
- **BÖYLECE PARANIN İZİNİN SÜRÜLMESİNİ, BULUNMASINI VE YAKALANMASINI İMKANSIZ HALE GETİRMEKTİR**

Bu aşamada amaç, nakit formundan kurtarılan parayı yasa dışı kaynağından mümkün olduğunca uzaklaştırmak, böylece paranın izinin sürülmesini, bulunmasını ve yakalanmasını imkansız hale getirmektir. Yerleştirme aşamasında karapara özellikle bankacılık sistemine sokulmuşsa sistemin olanaklarından yararlanmak suretiyle transfer etmek ve kaynağından uzaklaştırmak son derece hızlı ve kolay olacaktır. Bu aşamada parayı yasa dışı kaynağından uzaklaştırmak için sıklık, karmaşıklık ve hacim açısından yasal işlemlere benzeyen bir dizi mali işlem yapılmaktadır. Böylece denetim mekanizması aşılmaya çalışılmaktadır.

Bu aşamada karapara nasıl bir seyir izlemektedir?

Bu aşama karışık bankacılık işlemleri gerektirmektedir. Küçük tutarlara bölünen para bankacılık sistemine girdikten sonra bankadan bankaya, ülkeden ülkeye aktarılmaya başlar. Kuşku uyandırmamak için her birinde kısa sürelerle tutulur ve bazen de bu süreç diğer miktarlarla birleşerek katlanır. Bu aşama bazen ilk aşama ile eş zamanlı olarak gerçekleşebilir. Örneğin finansal kuruluşların aklayıcılarla işbirliği yapmaları halinde gelir hem yerleştirilip hem de transfer edilebilir.

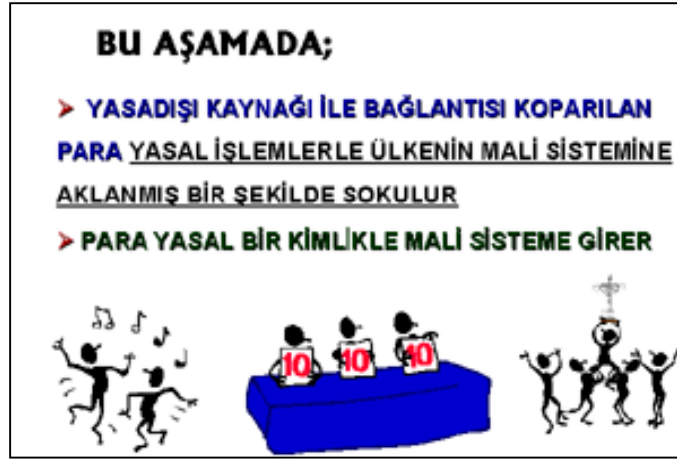
Ayrıştırma aşamasında gelirlerin izini sürmeyi zorlaştırmak için yapılan kesintisiz, karmaşık mali işlemler sistemi sayesinde bu yasa dışı gelirlerin kaynağına inmek hemen hemen imkansız hale gelmektedir. Her hesap çok sayıda alt hesaplara bölünebilmekte, hesaptan hesaba veya bir bankadan bir diğerine aktarmalar söz konusu olabilmektedir. Bir başka ifade ile araştırma ve inceleme yapan elemanları bıktırıcı sayıda işlem içerebilmektedir.

Bilgisayar ve iletişim alanındaki ilerlemeler ve sermaye hareketlerinin serbestisine yönelik düzenlemeler sayesinde fonların ülkelerarasındaki hareketi oldukça yoğun olduğundan suçla mücadelede uluslararası işbirliğinin önemi özellikle bu aşamada karşımıza çıkmaktadır

3.3. BÜTÜNLEŞTİRME (INTEGRATION) AŞAMASI

Bu aşama için karaparanın yuvaya dönme aşamasıdır denilebilir. Ayırıştırma aşamasında yasa dışı kaynağı ile bağlantısı koparılan karapara bütünleştirme aşamasında yasal işlemlerle ülkenin mali sistemine aklanmış bir şekilde sokulur. Artık daha önce iki aşama geçirildiği için paranın kaynağına ilişkin sorulabilecek bir soruya yasal bir açıklama yapılabilecek veya böyle bir sorunun sorulmasını gerektirmeyecek normal bir işlem görüntüsü elde edilmiş olacaktır.

4. KARAPARA AKLAMA YÖNTEMLERİ

Karapara aklamada pek çok kişinin aklına gelmeyecek yöntemler kullanılabilir. Bu açıdan sınırsız sayıda aklama yöntemi vardır demek yanlış olmaz. Aklama yöntemleri ülkeden ülkeye, finansal sistemlerde kullanılan araçların çeşitliliğine bağlı olarak değişir. Ayrıca günümüzde yasa dışı gelir elde edenler artık kendi paralarını kendile-

ri aklamamakta, bu işte profesyonelleşen aklayıcıları kullanmaktadırlar. Aklama işiyle uğraşanlar işlerini çok iyi bilen muhasebeciler, bankerler, hukukçular, mali danışmanlar vs. olabilir. Bunların sağlam bir mesleki geçmişi vardır, çoğu sabıkasızdır, öncül suçla hiçbir alakaları yoktur. Hizmetlerine karşılık olarak komisyon, prim adı altında gelir elde ederler.

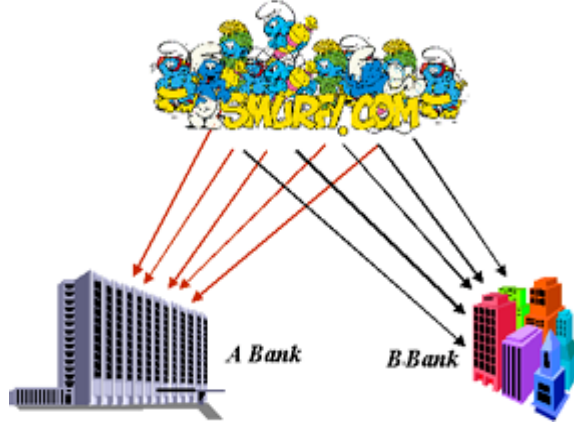
Sınırsız sayıda yöntemle aklama yapmak mümkün olmakla birlikte en çok kullanılan ve mücadele eden birimler açısından öğretici olabilecek nitelikte olan yöntemleri şu şekilde sıralayabiliriz.

- Fonların fiziken ülke dışına kaçırılması,
- Şirinler (smurfing) yöntemi,
- Parçalama (structuring) yöntemi,
- Vergi cennetleri (off-shore),
- Paravan (kağıt üstündeki) ya da hayali şirketler,
- Oto-finans borç yöntemi (Loan-back),
- Döviz büroları,
- Kumarhane ve gazinolar,
- Nakit para kullanılan işyerlerinin işletilmesi (göstermelik şirketler),
- Sahte fatura (hayali ihracat),
- Alternatif Havale Sistemleri (Hawala-Hundi Sistemi, Uzak Asya Chit Sistemi),
- .....

Bu listeyi daha da uzatmak mümkün. Ancak en fazla kullanılan yöntemler olarak bu sıralananlar hakkında yapılacak açıklamalar konu hakkında bilgi sahibi olunması için yeterli olacaktır.

4.1. ŞİRİNLER (SMURFING) YÖNTEMİ

Ülkeden ülkeye değişmekle birlikte karaparanın aklanmasıyla ilgili düzenlemelerin yapıldığı ülkelerde belirli tutarların üzerindeki nakit işlemlerin bildirilmesi zorunluluğu bulunmaktadır. Bu limit ABD için 10.000 dolar olup, bu miktara eşit veya üzerinde işlem yapılması

durumunda bildirim yapılması gerekmektedir. **Bildirim yükümlülüğünden kurtulmak için** eldeki fon bu limite yakın tutarlara bölünür ve çok sayıda kişi (smurf) tarafından çok sayıda bankaya veya aynı bankanın farklı şubelerine yatırılır.

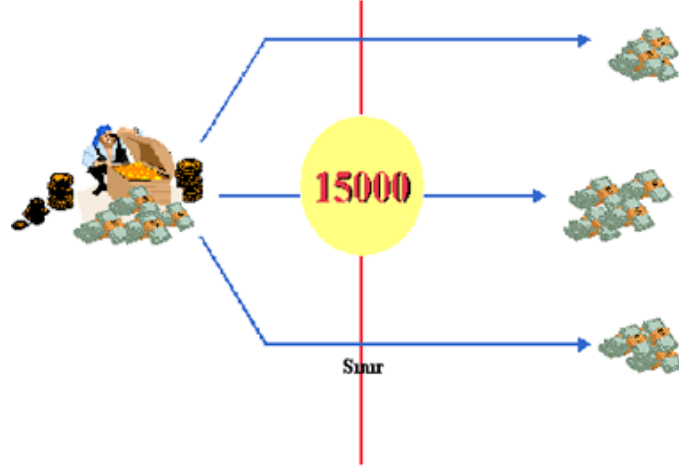
Kabaca bir hespla örneğin 20 kişi bir banka veya farklı şubelerine 9.000'er dolar yatırırsa, günde 180.000 dolar, 10 günde 1.800.000 dolar yatırılmış olur. Aynı işlem aynı kişiler tarafından bir başka bankaya da yapılsa bunun anlamı 10 günde 3.600.000 dolarlık bir tutarın nakit bildirim zorunluluğu olmadan bankaya yatırılmış olması demektir (Bu durum sadece nakit işlem bildiriminden kurtulmayı sağlar, yoksa şüpheli işlem bildirimini şüphelenilen her durumda yapılabilir). Para bu şekilde sisteme girmiş olur (Yerleştirme aşaması). Bu şekilde sisteme giren para kasa çekleri, havale veya fiziki olarak ülke dışına çıkarılabilir.

4.2. PARÇALAMA (STRUCTURING) YÖNTEMİ

Eldeki fonu küçük miktarlara bölüp bunları bankaya yatıracak çok sayıda kişiyi (smurfleri) her zaman bulmak mümkün olmayabilir. Bu durumda insan sayısı yerine işlem sayısını artırmak suretiyle bildirimden kaçınmak mümkün olabilir.

Bu yöntemde de yine yapılan işlemleri, bildirimden kaçınmak veya iz bırakmamak amacıyla bölme tekniği kullanılmaktadır. Çok yüksek tutara dayalı bir işlem küçük tutarlara dayanan çok sayıda işlemle

bölünmektedir. Örneğin 29 milyon dolarlık bir tutar ortalama 600'er dolarlık 40.000'den fazla işlem yapılmak suretiyle Ekvator'a transfer edilerek aklanmıştır.

Parçalama yöntemini şirinler yöntemine benzetmek mümkündür. Çünkü her ikisinde de yüksek tutarlar düşük miktarlara bölünmek suretiyle işleme tabi tutulmaktadır. Her ikisinde de amaç nakit işlem bildirimlerinden kurtulmak ve dikkat çekmeden karaparayı sisteme sokmaktır.

4.3. VERGİ CENNETLERİ VE KIYI BANKACILIĞI (OFF-SHORE)

Vergi cennetleri, özellikle kıyı bankacılığı ve paravan şirketler aracılığıyla karapara aklamının kolay olduğu ve kullanıldığı yerlerdir.

Kıyı bankaları, özel bir banka olmayıp, temel olarak diğer bankalar gibi mevduat toplayan, kredi veren ve güvене dayalı işlemler yapan bankalardır. Müşterilerine gizlilik, politik istikrar, vergilendirme olmaması (sıfır ya da sıfıra yakın), sermaye hareketlerinde tam serbesti, coğrafi konum olarak gelişmiş ülkelere yakınlık, gerekli altyapı (telekomünikasyon, ulaşım, konaklama) ve uzman personel veya kurum (vergi danışmanları, avukatlar vs) gibi hizmetler sunan kıyı bankalarının özellikleri aşağıda belirtilmiştir:

- Kıyı bankaları buldukları ülkede geçerli olan para birimi dışındaki bir para birimi ile işlem yapmaktadır.
- Şart olmamakla birlikte esasen yerleşik olmayan kişiler ve kurumlarla işlem yapmaktadır.
- Genellikle yurtiçi finans piyasasının tabi olduğu yasaların, sınırlamaların ve kontrollerin çoğundan muaftır.
- Çok sıkı biçimde sır saklama ilkesi uygulanmaktadır.
- Faiz oranlarının belirlenmesinde serbesti vardır.
- Belli bir likidite, disponibilitate oranı uygulanmaması, munzam karşılık yatırılmaması söz konusudur.
- Dolaysız vergi olarak alınan gelir ve kurumlar vergisinin kaldırılması veya çok düşük seviyelere çekilmesi söz konusudur.
- Bankaların müşterilerine ödeyecekleri faizden veya interbank işlemlerinden doğacak faizlerden stopaj kesilmemesi, yurtiçi bankaların tabi olduğu kambiyo sınırlamalarına tabi tutulmaması diğer bankalardan ayrılan bir başka özelliktir.

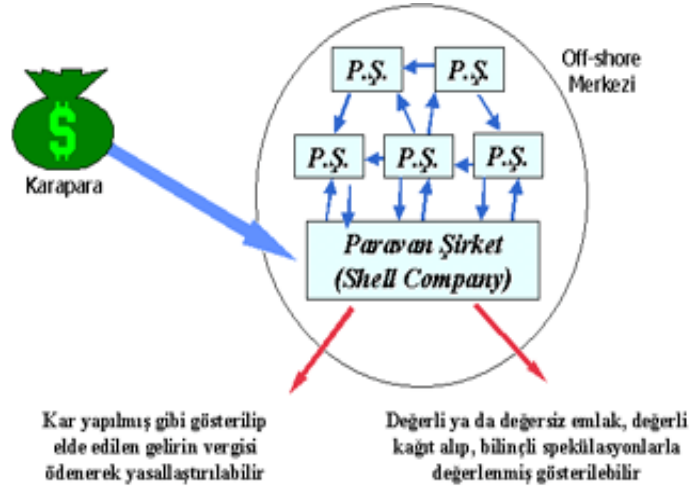
Karapara aklayıcıları, yukarıda belirtilen avantajları denetim dışı kalmak, yasal merciler tarafından yapılan soruşturmaları sonuçsuz bırakmak amacıyla kullanmaktadır.

4.4. PARAVAN-HAYALİ ŞİRKETLERİN KULLANILMASI

Bu şirketler herhangi bir ticaret ya da imalat faaliyetinde bulunmayan ve genellikle sınır-ötesi merkezlerde kurulan şirketlerdir.

Göstermelik şirketlerden farklıdır; göstermelik şirketlerde de ak-lama amacı olmakla birlikte yasal bir faaliyet ve bir işyeri söz konu-sudur.

Oysa bu şirketler sadece kağıt üzerinde vardır (masa, kasa, adres, kısa şirketler) ve bunların kurulmasındaki amaç, ayrıştırma aşama-sında fon transferlerinin bu şirketler üzerinden geçirilmesi suretiyle inceleme anında iz sürmeyi zorlaştırmaktır. Birçok sınır-ötesi mer-kezde paravan şirket kurmak için birkaç yüz dolar yeterli olmaktadır.

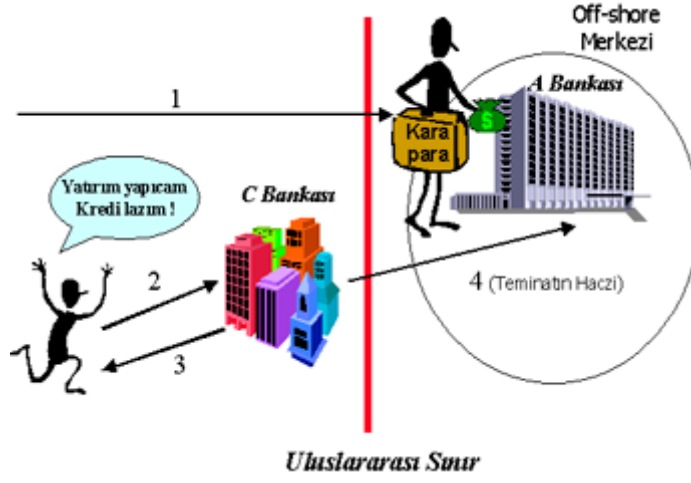

4.5. NAKİT PARA KULLANILAN İŞYERLERİ (GÖSTERMELİK ŞİRKETLER)

Bu yöntemde hamburgerci, benzin istasyonu gibi nakit para akışının yoğun olduğu işyerleri kurulur. Bu işyerleri gerçekten çalışan yerler olabileceği gibi fiktif yani bürosu olan ama iş yapmayan bir şirket de olabilir. Bu tür işyerlerinin seçilmesinin nedeni bunların muhasebe denetimlerinin yapılmasının oldukça zor olmasıdır. Yani ne kadar benzin, kaç hamburger satıldığını tespit etmek hemen hemen mümkün değildir. Böylece yasa dışı kaynaklardan gelen fonlar bu işyerle-rinden elde edilen gelirlerle karıştırılabilir.

4.6. OTO FİNANS BORÇ YÖNTEMİ (LOAN-BACK)

Bu yöntemde off-shore merkezlerde mevcut finans kurumları vasıtasıyla, buralara ulaştırılan karapara sahibine kredi olarak geri dönmektedir. Yapılan işlemleri şu şekilde sıralayabiliriz.

1. Karapara aklayacak kişi off-shore merkezine gider ve kara parayı burada faaliyet gösteren A bankasına yatırır (daha sonra bu parayı bir başka ülkedeki B bankasına da aktarabilir).
2. Daha sonra kendi ülkesindeki C bankasına başvurarak A (veya B) bankasındaki hesabını teminat göstermek suretiyle kredi talebinde bulunur. C bankası da bu krediyi kendisine verir.
3. Aldığı kredi ile istediği yatırımı yapar (Otel alabilir vs).
4. Kredisini C bankasına geri ödemez. C bankası da bu kişinin teminat gösterdiği A (veya B) bankasındaki parasını haciz eder.

Böylece bu kişinin kara parası otel veya bir başka yatırım şeklinde aklanmış olarak ortaya çıkmaktadır.

II. KARAPARA AKLAMA İLE MÜCADELENİN TEMEL İLKELERİ

1. MÜŞTERİNİN TANINMASI

Müşteriyi tanıma başlıca iki kısımdan oluşan bir süreçtir; birincisi olası müşterinin kimliğinin tam ve doğru olarak tespiti, ikincisi ise müşteriyle oluşacak ilişkinin veya yürütülecek işlemin niteliğinin belirlenmesidir. Gerek bankacılık işlemlerinin yasadışı amaçlarla kullanılması riskinden arındırılmış olarak yürütülmesi, gerekse aklamayla mücadele açısından, bankanın müşterisi hakkında tatmin edici bir bilgiye sahip olması ve bu bilginin kullanılması tüm diğer tedbirlere temel oluşturacak niteliktedir. Şöyle ki; müşteri hakkında yeterli bilgiye sahip olunması karaparanın tekrar yasa dışı faaliyetlerde kullanılmasını minimize etmenin yanında sahtecilik gibi suçların işlenmesinde önleyici rol oynamakta, şüpheli işlemin fark edilmesini sağlamakta, daha da önemlisi bankayı mali risklerden korumakta ve itibar kaybını önlemektedir.

Banka, müşterisiyle ilişki kurmadan veya bir işlemi gerçekleştirmeden önce ilişkinin veya işlemin niteliği ile müşterinin ve işlemle ilgili diğer kimselerin kimliğini net olarak belirlemelidir.

Banka müşterinin tanınması konusunda risk bazlı bir yaklaşım geliştirmelidir. Risk arttıkça gösterilen özen de arttırılmalıdır. Riskin minimizasyonu için işlem veya ilişki başlamadan önce bazı temel sorular yanıtlanmış olmalıdır:

1. Müşterinin talep ettiği hizmet ile bankanın önerdiği hizmet örtüşüyor mu?
2. Müşterinin, bankanın bulunduğu ülke veya şehirde iş yapmasını gerektirecek mantıklı bir neden mevcut mu?
3. Müşterinin talep ettiği işlem veya ilişki tam olarak anlaşılabilir mi?
4. Söz konusu işlem veya ilişkide kullanılacak gelirin veya fonun kaynağı tam olarak belli mi?
5. Müşteri gerçekten kendi adına mı yoksa üçüncü kişiler adına mı hareket ediyor? Eğer ikincisi doğruysa, üçüncü kişilerin kimliği hakkında bilgimiz var mı?

6. İlişki veya işlem doğasında ek riskler de barındırıyor mu? (Örneğin off-shore merkezlerden yapılan havaleler)
7. Gerektiğinde veya istendiğinde yetkili kamu birimlerine tatmin-kar cevaplar vermeye yeterli bilgi mevcut mu?

2. KİMLİK TESPİTİ

2.1. Kimin Kimliği ve Neden Tespit Edilmelidir?

Kimlik tespitinin amacı bankanın hizmetinden yararlananların ve/veya lehdarların kimliklerinin gerçeği yansıtacak şekilde edinildiğinden ve kaydedildiğinden emin olunmasıdır. Ayrıca bu bilgi, bir araştırma veya soruşturma yapılması durumunda yasa uygulayıcı birimlerin işlemle ilgili kişi veya şirketlerin kimliklerini kolayca tespit edebilmesine olanak verecek derecede muhteviyatı ihtiva etmelidir.

Kimlik tespitinde amaç müşterinin suçla ilgisinin olmadığını veya işleme konu olan fonun suç kaynaklı olup olmadığını ispat etmek değildir. Bankalardan böyle bir şey beklenemeyeceği açıktır. Fakat banka şunlardan emin olmalıdır:

- kendi adına işlem yapan kişi gerçekten o kişi midir ?
- veya başkası adına işlem yapıyorsa adına işlem yapılan kişinin kimliği ve işlemi yapanın hukuken buna yetkili olup olmadığını,
- şirket veya diğer yasal kuruluşlar adına işlem yapan kişinin şirket adına hareket etmeye yetkili olup olmadığını tespit etmelidir.

Kimlik tespitinde, kimlik belgesinde yazılı doğum tarihi kimliğin ibraz eden kişiye ait olup olmadığı konusunda yardımcı olabilmektedir. Örneğin sahte ya da çalıntı nüfus cüzdanı, sürücü belgesi veya pasaporttaki doğum tarihi ile belgeyi kendi kimliği olarak ibraz eden kişinin yaşı arasında açık bir uyumsuzluk olduğu bu şekilde kolayca anlaşılabilir.

2.2. Kimlik Tespit Zorunluluğu Gerektiren İşlemler Nelerdir?

4208 Sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 4'üncü maddesi kimlik tespiti yapılacak işlemlere ilişkin düzenlemeleri içermektedir. Uygulama Yönetmeliğinin 3 üncü maddesinde Yönetmelikte belirlenen yükümlülükler bakımından "Yükümlü" grupları belirlenmiş, yükümlülerce yapılacak kimlik tespitine ilişkin esaslar düzenlenmiştir. Bu kapsamda bankalar yükümlüler arasında sayılmıştır. (Diğer yükümlülerin kimler olduğu için bkz Ek 1)

Anılan maddeler uyarınca kimlik tespitinin yapılmasıyla ilgili usul ve esasları belirleme yetkisi Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığına verilmiştir. Bu yetkiye istinaden 31.12.1997 tarih ve 23217 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 1 Sıra Numaralı ve 10 Kasım 2002 tarih ve 24932 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 4 Sıra Numaralı Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliğlerinde kimlik tespitine ilişkin esaslar belirlenmiştir. Son olarak 8 Temmuz 2003 tarih ve 25162 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu Kararına göre 4208 Sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 4'üncü maddesinde kimlik tespit zorunluluğuna ilişkin olarak 02.07.1997 tarihinde belirlenen 2 milyar Türk Lirası sınırı, 12.000.000.000-(Onikimilyar) Türk Lirasına yükseltilmiştir.

Uygulama Yönetmeliğinin "Kimlik Tespit Zorunluluğu" başlıklı 4'üncü maddesi uyarınca;

- Yükümlüler ve bunların Türkiye'deki şube, acente, temsilci ve ticari vekilleri ile benzeri bağlı birimleri,
- Taraf oldukları veya aracılık ettikleri toplam tutarı 12 milyar (8.7.2003 tarihli değişiklik) Türk Lirası veya muadili dövizli aşan;
  - her türlü alım-satım,
  - havale,
  - ödeme,
  - saklama,

- takas,
- trampa,
- borç alma,
- borç verme,
- borcun nakli,
- alacağın temliki,
- kiralama,
- kiraya verme,
- mevduat,
- kar-zarara katılma veya cari hesaplardan para çekme
- veya yatırma,
- çek ve senet tahsili
- sermaye piyasası işlemleri ile
- benzeri işlemlerde,

bu işlemleri yapmadan önce müşterilerinin ve adlarına hareket edenlerin kimliklerini tespit etmek ve usulü dairesinde son işlem tarihini takip eden takvim yılı başından itibaren beş yıl süre ile muhafaza etmek zorundadırlar.

- sigortalama,
- finansal kiralama
- kiralık kasa hizmetleri ile
- mevduat hesabı,
- kar-zarara katılma hesabı,
- cari hesap,
- repo veya
- benzer hesap açma işlemleri

yapılmadan önce herhangi bir parasal sınır olmaksızın kimlik tespiti yapılacaktır. Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasında 12 milyar liralık sınıra bakılmaksızın kimlik tespiti yapılacak işlemler tek tek sayılmış olmakla beraber, “benzeri hesap açma işlemleri” ifadesi kullanılmak suretiyle düzenlemenin sadece bu işlemlerle sınırlı olmadığı belirtilmektedir.

Sayılan işlemler nitelikleri itibarıyla yükümlü ile müşteri arasındaki iş ilişkisinin devamlılık gösterdiği işlemlerdir. Dolayısıyla Yönetme-

likte ismi belirtilmeyen ancak niteliği gereği devamlılık unsuru taşıyan aynı hesap üzerinde yeni bir işlem yapılmasına imkan veren tüm işlemlerde, tutar sınırı olmaksızın kimlik tespiti yapılması gerekmektedir. Yükümlüler, 12 milyar liralık sınıra tabi olan ve olmayan işlemleri belirlerken, yapılan işlemin devamlılık unsuru taşıyıp taşımadığını dikkate alacaklardır. Yapılan bir işlem, daha sonra bununla bağlantılı olarak bir veya daha fazla işlem yapılmasına imkan veriyorsa, bu işlemin devamlılık unsuru taşıdığıının kabul edilmesi ve “benzeri hesap açma işlemleri” kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

Yukarıda açıklananlar dışında kalan işlemlerde ise işlem tutarının 12 milyar Türk Lirası veya muadili döviz aşması halinde kimlik tespit zorunluluğu başlamaktadır.

2.3. Konusu Yabancı Para Olan İşlemlerde 12 Milyarlık Sınır Nasıl Hesaplanacaktır?

Döviz üzerinden yapılan işlemlerin Türk Lirası karşılıklarının tespitinde, işlem günündeki Merkez Bankası döviz alış kurları esas alınacaktır.

2.4. İşlemlerle İlgili Olarak Kimlerin Kimliği Tespit Edilecektir?

Öncelikle belirtmek gerekir ki kimlik tespit zorunluluğu açısından müşterinin gerçek veya tüzel kişi olması bir farklılık yaratmamaktadır. Ayrıca kimlik tespitinde esas olan müşterinin kimliğini belirlemek olmakla birlikte müşteri adına başka kişilerce işlem yaptırılması durumunda, müşteri adına hareket eden bu kişilerin de kimliğinin tespit edilmesi gerekmektedir.

Kasım 2002’de yürürlüğe giren 4 seri numaralı MASAK Genel Tebliğinde kimlik tespitine ilişkin örnekler yer almaktadır. Bu örneklere kimlik tespitindeki 2 milyar Liralık sınırı 12 milyar Liraya çıkaran 8 Temmuz 2003 tarihli Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu Kararı da dikkate alınarak uygulamacılara yararlı olması açısından aşağıda yer verilmiştir :

2.5. Örnekler

ÖRNEK 1

(A) şahsının 19.04.2002 tarihinde (X) Bankasında açtırmış olduğu ticari mevduat hesabına ticari borçlularınca para yatırılmaktadır. Hesapta biriken paralar (A) şahsının yetkili kıldığı (B) şahsı tarafından çekilmektedir. Bu işlemlerle ilgili olarak;

- Hesap açma işlemi devamlılık unsuru taşıdığından, (X) Bankasında ilk defa hesap açılırken işlem tutarına bakılmaksızın (A) şahsının kimlik tespiti yapılmış olmalıdır.
- (A) şahsının hesabına para yatıran üçüncü kişilerin kimlikleri, hesaba yatırılan tutarın 12 milyar Türk Lirası veya muadili döviz aşması durumunda tespit edilecektir.
- (B) şahsının hesaptan çektiği para tutarının 12 milyar Türk lirası veya muadili döviz aşması durumunda kimliği tespit edilecektir. Limitin aşılmadığı durumlarda kimlik tespiti yapılması zorunluluğu bulunmamaktadır.

ÖRNEK 2

Bay (A) adına hareket eden Bay (B), (X) A.Ş.’ne 15 milyar lira tutarında havale göndermek üzere bankaya müracaat etmiştir. Bu işlemle ilgili olarak;

- Bu havale işlemi devamlılık unsuru taşımamakla birlikte tutarı 12 milyar lirayı aştığından kimlik tespiti yapılması gerekmektedir.
- Banka tarafından, havale işlemini yaptıran Bay (B) ile adına işlem yapılan Bay (A)’nın kimlikleri ayrı ayrı tespit edilecektir.

- Havale tutarı olan 15 milyar liranın, (X) A.Ş. tarafından havalenin geldiği bankadan çekilmesi sırasında ise gerek şirketin gerekse şirket adına hareket eden kişinin kimliklerinin ayrı ayrı tespit edilmesi gerekmektedir.

ÖRNEK 3

Bay (A) İstanbul'da öğrenim gören çocuğunun (X) Bankası İstanbul Şubesindeki hesabına aynı bankanın Ankara Şubesi aracılığı ile 250 milyon lira havale göndermektedir. Bu işlemle ilgili olarak;

- Bay (A)'nın havale ettiği tutar 12 milyar lirayı aşmadığından (X) Bankası Ankara Şubesinin kimlik tespiti yapma zorunluluğu bulunmamaktadır.
- (X) Bankasının İstanbul Şubesi de hesaba gelen havale tutarını Bay (A)'nın çocuğuna ödmeden önce bankacılık uygulamaları açısından kimlik tespiti yapmakta ise de Yönetmelik'te belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde kimlik tespit zorunluluğu ve kimlik tespitine ilişkin belgelerin 5 yıl süreyle muhafazası zorunluluğu bulunmamaktadır.

Uygulama Yönetmeliğinin 6 ncı maddesinde ise müşterilerin ve bunlar adına hareket edenlerin kimlik tespitinin hangi belgeler üzerinden yapılacağı konusunda düzenleme yapılmıştır.

2.5. Kimlik Tespiti Hangi Belgeler Üzerinden Yapılacaktır?

Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin son fıkrasında, kimlik tespiti zorunluluğuna ilişkin usul ve esaslar ile kimlik tespitine esas belge nevini belirlemeye Başkanlık yetkili kılınmıştır. Bu yetkiye istinaden çıkarılan 4 sıra numaralı MASAK Genel Tebliğinde kimlik tespitinin hangi belgeler üzerinden yapılacağı detaylı şekilde açıklanmıştır.

2.6. İlk Defa Yaptırılacak İşlemlerde Kimlik Tespiti Nasıl Yapılacaktır?

- Bir gerçek kişinin kendi adına işlem yaptırması halinde, bu kişinin kimliği nüfus hüviyet cüzdanı, sürücü belgesi veya pasaportu

tun aslı veya bunların noter tasdikli suretlerinden birinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopilerinin alınması veya işlemle ilgili evrakın arkasına kimlik bilgilerinin kaydı suretiyle, (Gerçek kişilerin kimlik tespiti için öngörülen yöntem, bu bölümdeki açıklamalarda tekrardan kaçınmak amacıyla “kimlik bilgilerinin alınması” şeklinde ifade edilecektir.)

- Bir gerçek kişi adına başka kişi tarafından işlem yaptırılması halinde, adına işlem yapılanın kimliği kimlik bilgilerinin alınması ile, işlemi yaptıranın kimliği ise kimlik bilgilerinin alınması ve asıl işlem sahibi adına hareket etmeye yetkili olduğuna ilişkin vekaletnamenin aslı veya noter tasdikli suretinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopisinin alınması suretiyle,
- Ticaret siciline kayıtlı tüzel kişi adına işlem yaptırılması halinde, adına işlem yapılanın kimliği, Ticaret Sicil Gazetesi (kuruluş/tadil) ve imza sirkülerinin aslının veya noterce onaylanmış suretlerinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopilerinin alınması suretiyle, tüzel kişi adına işlem yaptıranların kimliği ise,
  - İşlem, Ticaret Sicili Gazetesi’nde adı geçen yetkili kişi veya kişiler tarafından yaptırılmakta ise bunların kimlik bilgilerinin alınması suretiyle,
  - İşlem, Ticaret Sicil Gazetesi’nde adı geçen kişiler tarafından yetkilendirilmiş diğer kişiler tarafından yaptırılmakta ise bunların kimlik bilgilerinin alınması ve yetkili olduklarına dair vekaletnamenin aslı veya noter tasdikli suretinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopisinin alınması suretiyle,
- Dernek veya vakıf adına işlem yaptırılması halinde, dernek veya vakfın kimliği, kayıtlı bulunduğu kurumda tutulan sicile ilişkin belgelerin aslının veya noterce onaylanmış suretlerinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopilerinin alınması suretiyle, dernek veya vakıf adına işlem yaptıran gerçek kişinin kimliği ise,
  - İşlem, sicil belgelerinde adı geçen kişiler tarafından yaptırılmakta ise bunların kimlik bilgilerinin alınması suretiyle,

- İşlem, sicil belgelerinde ismi geçen kişiler tarafından yetkilendirilmiş diğer kişiler tarafından yaptırılmakta ise bunların kimlik bilgilerinin alınması ve yetkili olduklarına dair vekaletnamenin aslı veya noter tasdikli suretinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopisinin alınması suretiyle,

- Tüzel kişiliği olmayan teşekküller adına (örnek: Apartman yönetimi) işlem yaptırılması halinde, adına işlem yapılanın kimliği, idare etmeye yetkili olduğuna ilişkin kararın aslının veya noter tasdikli suretinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopisinin alınması, işlemi yaptıran kişinin kimliği ise kimlik bilgilerinin alınması suretiyle,

tespit edilecektir.

2.7. Kimliği Usulüne Uygun Tespit Edilenlerin Müteakip İşlemlerinde Teyit İşlemi Nasıl Gerçekleştirilecektir?

- Bir gerçek kişinin kendi adına işlem yaptırması halinde nüfus hüviyet cüzdanı, sürücü belgesi veya pasaportun aslı veya bunların noter tasdikli suretlerinden birisinin, (Bu bölümdeki açıklamalarda kimlik belgeleri tek tek sayılmak yerine “geçerli kimlik belgeleri” ifadesine yer verilecektir.)
- Bir gerçek kişi adına başka kişi tarafından işlem yaptırılması halinde, adına hareket eden kişinin yetkili olduğuna ilişkin vekaletname ve geçerli kimlik belgelerinden birisinin,
- Ticaret siciline kayıtlı tüzel kişi adına işlem yaptırılması halinde işlem;
  - Ticaret sicilinde adı geçenler tarafından yaptırılmakta ise bu kişilerin geçerli kimlik belgelerinden birisinin,
  - Yetkilendirilmiş kişiler tarafından yaptırılmakta ise bu kişilerin geçerli kimlik belgelerinden birisi ve vekaletnamenin,
- Vakıf veya dernek adına işlem yaptırılması halinde işlem;

- Sicil kayıtlarında adı geçenler tarafından yaptırılmakta ise bu kişilerin geçerli kimlik belgelerinden birisinin,
  - Yetkilendirilmiş kişilerce yaptırılmakta ise bu kişilerin geçerli kimlik belgelerinden birisi ve vekaletnamenin,
- Tüzel kişiliği olmayan teşekküller adına işlem yaptırılması halinde, işlem;
    - İdare etmeye yetkili olduğuna dair kararda adı geçenler tarafından yaptırılmakta ise bu kişilerin geçerli kimlik belgelerinden birisinin,
    - Yetkilendirilmiş kişilerce yaptırılmakta ise bu kişilerin geçerli kimlik belgelerinden birisi ve vekaletnamenin,

ibraz edilmesi ve bu belgelerde yer alan bilgilerin yükümlüde bulunan bilgiler ile karşılaştırılması suretiyle yapılacaktır. Teyit işleminde ilgili evraka işlemi yaptıranın adı ve soyadının yazılması yeterlidir. Bu belgelerin tekrar fotokopilerinin alınmasına veya ilgili oldukları belgelerin arkasına kimlik bilgilerinin yazılmasına gerek bulunmamaktadır.

ÖRNEK

(Z) Limited Şirketi. müdürü Bay (A), şirket adına ticari mevduat hesabı açtırmak üzere (X) Bankasına başvurmuştur.

Hesap açma işlemi tutarına bakılmaksızın kimlik tespiti yapılmasını gerektirdiğinden, bu işlemde önce Bay (A)'nın ve (Z) Ltd. Şti.'nin kimliğinin tespit edilmesi gerekmektedir. Banka (Z) Ltd. Şti.'nin kimlik tespitini, ticaret sicil gazetesinin (kuruluş/tadil) ve imza sirkülerinin aslının veya noterce onaylanmış suretlerinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopilerini almak suretiyle yapacaktır. Bay (A)'nın kimlik tespitini ise nüfus hüviyet cüzdanı, sürücü belgesi veya pasaporttan birisinin aslı veya noterce onaylanmış suretinden okunabilir fotokopisini almak veya işlemle ilgili evrakın arkasına kimlikte yer alan bilgileri kaydetmek suretiyle yapacaktır.

İşlem Bay (A)'nın yetkilendirdiği diğer bir kişi tarafından yaptırılmakta ise bu kişinin kimlik tespiti; nüfus hüviyet cüzdanı, sürücü

belgesi veya pasaporttan birisinin aslı veya noterce onaylanmış suretinden okunabilir fotokopisinin alınması veya işlemle ilgili evrakın arkasına kimlikte yer alan bilgilerin kaydedilmesi ve vekaletnamenin aslı veya noter tasdikli suretinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopisinin alınması suretiyle yapılacaktır.

Bay (A), (Z) Ltd. Şti. adına aynı hesapta 2 milyar liranın üzerinde işlem yapmak üzere tekrar Bankaya müracaat ettiği takdirde geçerli kimlik belgelerinden birisini ibraz etmesi yeterli olacak, Banka kendisinde mevcut bilgilerden bu kişinin şirketin yetkilisi olduğunun ve kimlik bilgilerinin teyidini yapacak ve işlemle ilgili belgeye Bay (A)'nın adı ve soyadını yazmak suretiyle kimlik tespit işlemini tamamlayacaktır.

Ayrıca Yönetmelik'te yapılan değişiklik gereğince, bu işlemi yaptıran Bay (A) ise bu kişinin, işlemi yaptıran Bay (A)'nın yetkilendirdiği diğer bir kişi ise yetkilendirilen kişinin beyan ettiği adresin de kaydedileceği tabiidir.

3. ŞÜPHELİ İŞLEMLER

3.1. Şüpheli İşlem Nedir?

Mali Suçları Araştırma Kurulu 2 sıra numaralı Genel Tebliğinde şüpheli işlem şöyle tanımlanmıştır:

“Şüpheli işlem, yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işlemlere konu para ve para ile temsil edilebilen değerlerin yasa dışı yollardan elde edildiğine dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheyi gerektirir bir hususun olması halidir.”

Şüphe kavramının sübjektif bir özellik taşıdığı, kimi insanda şüphe uyandıran bir davranışın başka bir insanda şüphe uyandırmayabileceği tartışmasızdır. Şüphe kavramının bu özelliği nedeniyle hangi işlemlerden şüphelenilmesi gerektiğini belirleyecek objektif kriterler belirlenemez. Fakat bu gerekçeyle normal olmayan işlemlerin bildirimini yapılmaması uzun vadede genel olarak bankacılık sektörünü ve bizzat bankanın kendisini tehlikeye sokacaktır.

Şüpheliyi doğuran olay bir şeyin “alışıldık, makul, sıradan” olmamasıdır. Bir işlem talebini veya gerçekleşmiş bir işlemi benzerlerinden ayıran, onu farklı kılan, olağan dışı, makul olmayan bir durum mevcut ise bu işlemden şüphelenmek gerekir. Şüpheli işlem konusunda bankacıya yardımı dokunabilecek bir diğer önemli unsur da müşteriyle banka arasındaki ilişki ve bankanın “müşterini tanı” ilkesini uygulamadaki başarısıdır. Eğer bir banka müşterisi hakkında tam ve doğru bilgiye sahip ise, müşterinin talep ettiği veya gerçekleşmiş bir işlemin konusunun veya işlemdeki tutarın, söz konusu müşterinin geliri veya müşterinin iştiğal ettiği işle orantısız olması, bu işlem için makul bir açıklamada bulunulmaması v.b. gibi durumlar şüphe için güçlü deliller oluşturabilir.

Uzmanlar son on yıl içinde uluslararası finans sektöründe karapara ile mücadele kapsamında meydana gelen önemli gelişmeleri “Üç F” ile özetliyorlar: Finding-Bulma, Freezing-Dondurma, Forfeiture-El koyma. Bu sistemin kalbinde ise şüpheli işlem bildirimleri yatmaktadır. Yasa dışı fonların finansal sisteme girdiği anda nakit işlem ve şüpheli işlem bildirimleri aracılığıyla bu konudaki uzman inceleme kurumlarına raporlanması en kritik aşamayı oluşturmaktadır.

4208 Sayılı Kanunun uygulamasına ilişkin yönetmeliğin 3’üncü ve 12’nci maddelerine göre, bankalar şüpheli işlemleri bildirmek zorunda olan yükümlüler arasında yer almaktadır.

Yükümlülerce hangi işlemlerin şüpheli işlem mahiyetinde olduğunu tespit etmelerine yardımcı olmak amacıyla 2 ve 3 Sıra Numaralı MASAK Genel Tebliğlerinde açıklanan 20 adet şüpheli işlem tipine Ek 1’de yer verilmiştir.

Ek 1’de sayılan şüpheli işlem tipleri rehber mahiyetindedir. Şüpheli işlemin başka bir tarz veya mahiyette cereyan etmesi her zaman mümkündür. Yukarıda sayılan tiplere uygun olmamakla birlikte işlemin tarz ve mahiyeti 2 sıra numaralı MASAK Genel Tebliğinde yapılan tanıma uygun şüphe uyandırıyorsa bu işlemde mutlaka şüpheli işlem olarak değerlendirilir.

3.2. Şüpheli İşlem Bildiriminde Hangi Prosedür Uygulanacaktır?

Şüpheli işlemle karşılaşan bankada sırasıyla aşağıdaki prosedür takip edilecektir.

- 1- Öncelikle gerekli kimlik tespitleri yapılacaktır.
- 2- Şüpheli işlem hakkında gerekiyorsa yetki ve imkanlar ölçüsünde araştırmalar yapılacaktır.
- 3- Edinilen bilgi ve bulgular da göz önüne alınarak 4 sıra numaralı Genel Tebliğin ekinde gösterilen Şüpheli İşlem Bildirim Formu (ŞİBF) doldurulacaktır.
- 4- ŞİBF'in A,B,C ve D bölümleriyle ilgili bilgilerden tespit edilebilenler yazıldıktan sonra, tespit olunan şüpheli işlem E Bölümünde 1'den 20'ye kadar sayılan seçeneklerden hangisine uygun düşüyorsa o seçeneğin önündeki boş karenin içine (x) işareti konularak gösterilecektir.
- 5- Şüpheli işlem, sayılan tiplere uymuyorsa, 21 inci sırada sayılan "Diğer Haller" seçeneği işaretlenerek, karşılaşılan şüpheli işlem bu seçeneğin önüne yazılacaktır.
- 6- ŞİBF doldurulduktan sonra, form işlemi yapan görevli ile birlikte bu işlemin sonuçlandırılması konusunda imza yetkisine sahip bir kişi tarafından imzalanır. Banka ve özel finans kurumlarında ikinci imza, şube müdürü düzeyindeki görevlilerce atılır.
- 7- İmzalanan ŞİBF öncelikle uyum görevlisine gönderilecektir.
- 8- İşlemi yapan görevli ile işlemin sonuçlandırılması konusunda imza yetkisine sahip görevli arasında, işlemin şüpheli olup olmadığı hususunda görüş ayrılığı bulunması halinde ise ŞİBF tek imza ile uyum görevlisine gönderilecektir.
- 9- Uyum görevlileri kendilerine intikal ettirilen şüpheli işlem bildirim formlarındaki bilgileri, banka bünyesinde mevcut diğer bilgiler ile ilgili yasa, yönetmelik ve tebliğleri de göz önünde bulundurmak suretiyle değerlendirecek ve değerlendirme sonucuna göre işlemin şüpheli işlem olarak Başkanlığa bildirilmesine veya bildirilmemesine karar verecektir.

10- Bildirimde bulunmama kararı verilen ŞİBF ile yazılı gerekçesi, gerektiğinde yetkililere ibraz edilmek üzere 5 yıl süreyle muhafaza edilecektir.

11- Yönetmeliğin 14 üncü maddesine göre şüpheli işlemlerin, işlemin tespit edildiği tarihten itibaren 10 gün içerisinde Başkanlığa bildirilmesi zorunludur. Buna göre uyum görevlilerinin, bu süre içerisinde değerlendirmelerini tamamlayarak, işlemin şüpheli olduğuna karar vermeleri halinde formları Başkanlığa göndermeleri gerekmektedir. Başka bir ifade ile şüpheli işlemin tespit edildiği tarih ile bu işlemin Başkanlığa iletilmesi arasındaki süre, uyum görevlisinin konuyla ilgili değerlendirmesi de dahil en fazla 10 gün olacaktır.

12- Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde, durumun Başkanlığın yanı sıra yetkili ve görevli Cumhuriyet Savcılığına da derhal bildirilmesi gerekmektedir.

13- ŞİBF, uyum görevlilerince imzalanan bir yazı ekinde Başkanlığın (0 312) 428 15 60 – 467 64 04 numaralı faksına gönderilebilecektir.

14- Ancak bildirim, faksla gönderilmiş olmasına bakılmaksızın “Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı Atatürk Bulvarı Numara: 225 06680 Kavaklıdere/Ankara” adresine taahhütlü postayla ya da elden intikal ettirilir.

3.3. Hangi Durumda Diğer Makamlara Bildirim Yapılması Gerekir?

Uygulama Yönetmeliği'nin 13'üncü maddesi gereğince işleme konu para ve para ile temsil edilebilen değerlerin, 4208 Sayılı Kanunun 2'nci maddesinin (a) bendinde sayılanların dışındaki fiillerin işlenmesi, yani karapara aklamanın öncül suçları dışındaki fiillerin işlenmesi suretiyle elde edildiği kesin olarak biliniyorsa bildirim, Başkanlık yerine, genel hükümler çerçevesinde yetkili makamlara yapılır.

3.4. Şüpheli İşlem Bildirimlerini Süresinde Bildirmeyen Yükümlüler İçin Ceza Öngörölmüş Müdür?

4208 Sayılı Kanunun 12'nci maddesinde MASAK Genel Tebliğlerinde belirlenen esaslar çerçevesinde şüpheli işlemleri süresinde veya usulüne uygun olarak bildirmeyen yükümlülerin altı aydan bir seneye kadar hapis ve on iki milyon liradan yüz yirmi milyon liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır.

4208 Sayılı Kanunun 12'nci maddesinde düzenlenmiş olan ağır para cezaları, 765 Sayılı Türk Ceza Kanununun 28/07/1999 tarih ve 4421 Sayılı Kanun ile değişik Ek 2'nci maddesindeki usule göre artırılmaktadır. Ağır para cezası tutarlarının 2003 yılı için alt sınırı 554.856.828 lira üst sınırı 5.548.568.284 lira hesaplanmıştır.

4. DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER

Kararın Aklanmasının Önlenmesine Dair 4208 Sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 3'üncü maddesinde 19 yükümlü grubu belirlenmiştir. Buna ek olarak söz konusu yönetmeliğin "Kimlik Tespiti Zorunluluğu" başlıklı 4'üncü maddesinde Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü ve Türkiye Jokey Kulübü'nün; "Şüpheli İşlem" başlıklı 12'nci maddesinde ise Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü, Türkiye Jokey Kulübü, Noterler ve Tapu Sicil Müdürlüklerinin de ilgili maddelerin uygulanmasında yükümlü sayılacakları öngörülmüştür. Buna göre yükümlü grupları aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- 1- Bankalar,
- 2- Özel finans kurumları
- 3- Bankalar dışında asli faaliyeti kredi kartı ihraç etmek olan kurumlar
- 4- Ödünç para verme işleri hakkındaki mevzuat kapsamındaki ikrazatçılar, finansman şirketleri, faktoring şirketleri,
- 5- 7397 Sayılı Sigorta Murakebe Kanunu kapsamındaki sigorta ve reasürans şirketleri,

- 6- İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş.,
  - 7- Sermaye piyasası aracı kurumları ve portföy yönetim şirketleri,
  - 8- Yatırım fonu yöneticileri,
  - 9- Yatırım ortaklıkları,
  - 10- Kıymetli madenler borsası aracı kuruluşları,
  - 11- Kıymetli maden, taş veya mücevherlerin alım satımını yapanlar,
  - 12- Kambiyo mevzuatında belirtilen yetkili müesseseler,
  - 13- Posta İşletmesi Genel Müdürlüğü dahil her türlü posta ve kargo şirketleri,
  - 14- Finansal kiralama şirketleri,
  - 15- Ticaret amacıyla gayrimenkul alım-satımı ile uğraşanlar veya buna aracılık edenler,
  - 16- Talih oyunları salon işletmeciliği yapanlar,
  - 17- İş makineleri dahil her türlü deniz, hava ve kara nakil vasıtalarının alım-satımı ile uğraşanlar,
  - 18- Tarihi eser, antika, sanat eseri koleksiyoncuları ve alım-satımı ile uğraşanlar veya bunların müzayedeciliğini yapanlar,
  - 19- Spor kulüpleri,
-
20- Milli Piyango İdaresi Genel Md.	} kimlik } tespiti	} S.İ.B
21- Türkiye Jokey Kulübü		
22- Tapu Sicil Müdürlükleri		
23- Noterler		
-

Ş.İ.B. : Şüpheli işlem bildirimi

4208 Sayılı Kanun, Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik ve Genel Tebliğlerden kaynaklanan yükümlülükler aşağıdaki gibi sıralanabilir;

- 1) Bilgi ve belge verme yükümlülüğü

- 2) Kimlik tespiti yükümlülüğü
- 3) Şüpheli işlem bildirim yükümlülüğü
- 4) Uyum görevlisi atanması yükümlülüğü
- 5) İç denetim
- 6) Eğitim

4.1. Bilgi ve Belge Verme Yükümlülüğü (4208 S.K. Md. 5)

Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler,

- MASAK Başkanlığı

Karapara aklama suçunun araştırılması ile görevli,

- Maliye Müfettişleri
- Hesap Uzmanları
- Gelirler Kontrolörleri
- Bankalar Yeminli Murakıpları
- Hazine Kontrolörleri
- Sermaye Piyasası Kurulu Uzmanları

tarafından istenilecek bilgi ve belgeleri vermek ve gerekli kolaylığı sağlamakla yükümlüdürler.

İnceleme ve araştırma ile görevli kişiler, görevlendirme konusuna giren hususlarda;

- Bilgi ve belge istemeye
- Araştırma ve inceleme yapmaya
- Uygulamayı takip ve denetlemeye
- Bu maksatla her türlü evrakın tetkikine yetkilidirler.

Kendilerinden bilgi ve belge istenilen gerçek ve tüzel kişiler, özel kanunlarda yazılı hükümleri ileri sürerek bilgi ve belge vermekten imtina edemez.

Kendisinden bilgi ve belge istenilen gerçek ve tüzel kişiler, savunma hakkına ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, özel kanunlarında yazılı hükümleri ileri sürerek bilgi ve belge vermekten imtina edemezler. (Anayasa Md.38/5; Hiç kimse kendisini suçlayan bir beyanda bulunmaya veya bu yolda delil göstermeye zorlanamaz.)

4.2. Uyum Görevlisi

4208 Sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğe eklenen 14/A maddesine göre yükümlüler mevzuatta yer alan ve yapmaları gereken bildirimler için idari düzeyde bir uyum görevlisi atarlar. Uyum görevlisi atanacak yükümlü gruplarını, uygulamanın başlangıç tarihlerini, uyum görevlisinin nitelik, görev, yetki ve sorumluluklarını belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkili kılınmıştır. Bu yetkiye istinaden 10 Kasım 2002 tarihinde çıkarılan 4 Sayılı Genel Tebliğ ile uyum görevlisi atanmasıyla ilgili usul ve esaslar aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

Yönetmeliğin 3 ve 12'nci maddelerine göre şüpheli işlem bildiriminde bulunması gereken 23 yükümlü grubu belirlenmiştir. Birinci aşamada bu yükümlülerden **bankalar ve özel finans kurumlarına** uyum görevlisi atamaları zorunluluğu getirilmiştir.

4.2.1. Uyum Görevlisinin Tanımı ve Niteliği

Uyum görevlisi, yükümlülerin yapmaları gereken şüpheli işlem bildirimlerinin gereklerini yerine getirmek bakımından, ilgili kuruluşun idari yapısı içinde **genel müdür veya genel müdür yardımcılara doğrudan bağlı** olacak şekilde görevlendirilecek bir üst düzey personelini ifade eder. Uyum görevlilerinin bu görevleriyle birlikte uhdelelerinde -teftiş ve denetim dışında- başka görevlerin de bulunması bir sakınca yaratmamaktadır. Başka bir ifadeyle yükümlüler uyum görevlisini, belirtilen şartlara uyulması kaydıyla, bünyelerinde istihdam ettikleri ve halen farklı bir görev ifa etmekte olan çalışanları arasından, bu görevi de ifa etmek üzere atayabilecekleri gibi münhasıran bu işle uğraşmak üzere de atayabilirler.

Atanan yetkili, MASAK Başkanlığı'na "Uyum Görevlisi" sıfatı ile muhatap olur. Yükümlüler, uyum görevlisinin mevcut veya karşıla-

şabileceği iş yükünü de dikkate alarak kendisine yardımcı olacak başka görevliler ile yeterli sayıda personel çalıştırabilirler.

Yükümlüler, uyum görevlilerine verilen görevlerin zamanında ve eksiksiz yapılabilmesi amacıyla gerekli önlemleri almalıdır.

4.2.2. Uyum Görevlisinin Görev ve Yetkileri

Yükümlüler (bankalar ve özel finans kurumları) tarafından MASAK'a intikal ettirilecek şüpheli işlem bildirimleri uyum görevlileri vasıtasıyla yapılacaktır.

ŞİBF, işlemi yapan görevli ile birlikte, bu işlemin sonuçlandırılması konusunda imza yetkisine sahip görevlilerce imzalanarak öncelikle uyum görevlisine gönderilecektir.

İşlemi yapan görevli ile işlemin sonuçlandırılması konusunda imza yetkisine sahip görevli arasında, işlemin şüpheli olup olmadığı hususunda görüş ayrılığı bulunması halinde ise ŞİBF tek imza ile uyum görevlisine gönderilecektir.

a- Uyum görevlileri kendilerine intikal ettirilen ŞİBF'lerdeki bilgileri, yükümlü bünyesinde mevcut diğer bilgiler ile ilgili yasa, yönetmelik ve tebliğleri de göz önünde bulundurarak değerlendirecek ve değerlendirme sonucuna göre işlemin şüpheli işlem olarak MASAK'a bildirilmesine veya bildirilmemesine karar verecektir.

b- Uyum görevlileri karar verme sürecinde iyi niyetle, makul ve dürüst bir şekilde hareket ederler. Görevlilerin bu şekilde verdikleri bildirimde bulunmama kararları, şüpheli işlem bildirim yükümlülüğünün ihlali sayılmaz. Ancak bildirimde bulunmama kararı verilen ŞİBF ile yazılı gerekçesi, gerektiğinde yetkililere ibraz edilmek üzere **5 yıl süreyle muhafaza** edilecektir.

c- Yönetmeliğin 14. maddesine göre şüpheli işlemlerin, işlemin tespit edildiği tarihten itibaren **10 gün içerisinde** MASAK'a bildirilmesi zorunludur. Buna göre uyum görevlilerinin, bu süre içerisinde değerlendirmelerini tamamlayarak, işlemin şüpheli olduğuna karar vermeleri halinde formları MASAK'a göndermeleri gerekmektedir. Diğer bir deyişle şüpheli işlemin tespit edildiği tarih ile bu işlemin MASAK'a iletilmesi arasındaki süre, uyum görevlisinin konuyla ilgili değerlendirmesi de dahil en fazla 10 gündür. Öte yandan ge-

cikmesinde sakınca bulunan hallerde, MASAK'ın yanı sıra yetkili ve görevli Cumhuriyet Savcılığı'na da durumun derhal bildirilmesi gerekir.

d- Bildirilmesine karar verilen ŞİBF, *uyum görevlilerince imzalanan bir yazı ekinde* MASAK'a faksla gönderilebilir. Ancak bildirim, faksla gönderilmiş olmasına bakılmaksızın taahhütlü postayla ya da elden intikal ettirilir.

4.2.3. Sorumlular ve Müeyyideler

Belirlenen esaslar çerçevesinde, uyum görevlisi atamayan ve uyum görevlisinin görevini zamanında ve eksiksiz yerine getirmesi için gerekli önlemleri almayan yükümlüler (bankalar ve özel finans kurumları) ile görevlerini yerine getirmeyen uyum görevlileri 4208 Sayılı Kanunun 12'nci maddesi hükmü uyarınca;

-6 aydan bir seneye kadar hapis,

-12.000.000 liradan, 120.000.000 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır*.

Uyum görevlisine bildirimde bulunmayan görevlilerin sorumlulukları belirlenen esaslar çerçevesinde devam etmektedir.

4.3. İç Denetim

Mevzuatları gereği bünyelerinde müfettiş çalıştırmak zorunda olan bankalar ve denetleme kurulları bulunan özel finans kurumları, işlemlerinin mevzuat hükümlerine uygunluğunu kontrol ettirmek üzere görevlendirdikleri müfettiş veya denetçilerine, Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair 4208 Sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik ve tebliğlerdeki düzenlemelere uyulup uyulmadığının denetimini de yaptırmaları gerekmektedir.

Yıl içinde yapılan iç denetim çalışmalarının istatistik amaçlı sonuçlarının, (denetim yapılan şube sayısı, kimlik tespiti ve şüpheli işlem açısından kontrol edilen işlem sayısını gösterecek şekilde) takip eden yılın Mart ayının sonuna kadar Başkanlığa bildirmesi gerekmektedir.

---

* 4421 Sayılı Kanun'la güncellenen ceza tutarları 2003 yılı için şu şekildedir: 554.856.828 TL – 5.548.568.284 TL'ye kadar ağır para cezası

4.4. Eğitim

4208 Sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğe eklenen 16/A maddesindeki düzenlemeye göre yükümlülerden, Yönetmelikle getirilen mükellefiyetlerin çalışanları tarafından bilinmesini sağlayacak gerekli eğitimi vermelerinin istenebileceği belirtilmiş, yükümlülerce verilecek eğitim programlarını kapsam, konu, yükümlü grupları, uygulama tarihi ve usulü itibarıyla belirlemeye Bakanlık yetkili kılınmıştır.

Bu yetkiye istinaden çıkarılan 4 Sayılı Genel Tebliğ'de aşağıdaki açıklamaların yapılmasına gerek duyulmuştur:

4.4.1. Çalışanlarına Eğitim Vermek Zorunda Olan Yükümlüler

İlk aşamada bankalar ve özel finans kurumlarına eğitim programı uygulama zorunluluğu getirilmiştir.

4.4.2. Eğitim Programlarının İçeriği

Yükümlüler eğitim programlarının içeriğini aşağıdaki hususları dikkate alarak belirleyecektir:

- Kimlik tespit zorunluluğu bulunan işlemler, kimlik tespit usulü ve kayıtların saklanması,
- Şüpheli işlemlerin tanınması ve bildirim usulü,
- Yetkililerce istenilecek bilgi ve belgelerin verilme usulü,
- Yükümlülükler uymaması halinde uygulanacak müeyyideler.

Eğitim programları ihtiyaca göre sürekli olarak gözden geçirilecek, tüm meslek personelinin bilgilerinin güncel tutulması amacıyla düzenli aralıklarla tekrarlanacaktır.

Yıl içinde yapılan eğitim çalışmalarının istatistik amaçlı sonuçlarının, (eğitime katılan personel sayısını ve toplam eğitim saatini gösterecek şekilde) takip eden yılın Mart ayının sonuna kadar MASAK'a bildirmesi gerekmektedir.

III. KARAPARA AKLAMAYA İLİŞKİN ÖRNEK OLAYLAR

1. OLAY: PARA TRANSFERİ

1998 yılında yapılan operasyon sonrasında alınan ifadelerden, ele geçirilen 200 kg eroinin sahibi olduğu anlaşılan A şahsı, olaydan bir yıl sonra Y ülkesine giriş yaptığı sırada tutuklanmıştır. Yapılan araştırmada olay tarihinden önce de birçok defa aynı türden suça adı karıştığı anlaşılan şahıs hakkında başlatılan incelemede, şüphelinin daha önceki suçlarından elde ettiği gelirin bir kısmını Z ülkesinde uluslar arası bir bankaya transfer ettiği anlaşılmıştır.

Toplam 240.000 ABD dolarının 1997 yılında iki ay içinde aynı bankanın Y ülkesindeki 4 ayrı şubesinde 20.000-25.000 dolarlık partiler halinde 12 defada Z ülkesine transfer edildiği tespit edilmiştir. Tutuklanmadan önce Z ülkesinde yaşayan ve geçimini işsizlik sigortasından aldığı para ile sürdürdüğü görünen A şahsının, bankadaki 240.000 ABD dolarını farklı tarihlerde Y ülkesindeki banka hesabına transferi sırasında Z ülkesindeki banka tarafından Z ülkesi yetkili otoritelerine şüpheli işlem bildiriminde bulunulmuştur. Ayrıca Y ülkesindeki banka şubesi de birbirine yakın tarihlerde aynı kişinin hesabına yapılan banka havaleleri ile ilgili olarak MASAK'a şüpheli işlem bildiriminde bulunmuştur.

Sonuç

Şüpheli A ve olayda adı geçen 2 kişi uyuşturucu ticareti yapmaktan suçlu bulunmuş ve haklarında değişen hapis cezalarına hükümlenmiştir.

4208 Sayılı Kanun kapsamında yürütülen araştırma ve inceleme sonucunda A şahsının önce parçalar halinde ve farklı banka şubeleri kanalıyla transfer ettiği, daha sonra Y ülkesindeki banka hesabına havale ettiği, sorulduğunda kendisinin Z ülkesinde yasal yollardan elde ettiği gelir olduğunu iddia ettiği, ancak Z ülkesi makamlarından alınan bilgilerden yasal geliri sadece işsizlik sigortasından aldığı aylık olan A şahsının toplam 240.000 ABD dolarını uyuşturucu ticaretinden elde ettiği ve transferler yoluyla aklamaya tabi tuttuğu yönünde rapor düzenlenmiştir.

4208 Sayılı Kanuna muhalefet nedeniyle açılan davada A şahsı suçlu bulunmuş ve bankada mevcut 240.000 ABD Dolarının müsaderesine karar verilmiştir.

Değerlendirme

Bu olay karapara aklamanın klasik bir örneğidir. Olayın ortaya çıkarılmasında hem Z ülkesindeki hem de Y ülkesindeki banka tarafından yapılan şüpheli işlem bildirimleri de mahkeme kararının oluşmasında belirleyici olmuştur.

2. OLAY: HAYALİ İHRACAT

Hediyelik eşya ve konfeksiyon imalat, alım-satım ve ihracatı işiyle uğraşan 2 ortak X şehrinde bir banka şubesinde ticari hesap açtırlar. Şirketin banka nezdindeki hesabına ihracat karşılığı olarak üçer aylık aralarla Y ülkesinde ithalatçı şirket tarafından ortalama 20.000 İngiliz sterlini havale edilmektedir. 1998 yılında şirketin aynı hesabına Y ülkesinden havale edilen tutarlarda 100.000-200.000 İngiliz sterlini gibi anormal artışlar olmaya başlamıştır. Ancak daha önceki durumda tersine şirket yetkilileri bankadaki parayı nakit çekmek yerine açtırdıkları vadeli döviz tevdiat müşterek hesabında tutmuşlardır. Son 3 havale tutarının müşteriden beklenen işlem tutarının çok üzerinde olması, bu tutardaki paranın ticari hesaptan çekilerek tasarruf hesabına alınması paraların yasal ticaret dışındaki faaliyetlerden elde edildiği yönünde şüphe uyandırdığından banka MASAK'a şüpheli işlem bildiriminde bulunmuştur.

Yapılan soruşturma sonucunda şirket ortaklarının Selçuklu dönemine ait 100 den fazla tarihi eseri Y ülkesine kaçırarak sattıkları ortaya çıkmıştır. Şahıslar bu yolla elde ettikleri karaparayı, gümrük çıkış beyannameleri üzerinde ihraç edilen mal bedeli ve miktarını farklı göstermek suretiyle ihracat bedeli olarak izah etmeye çalışmışlardır.

Sonuç

Şahıslar tarihi eser kaçakçılığı yapmaktan suçlu bulunmuşlardır.

Değerlendirme

Müşteriye ait kimlik bilgilerinin doğru olarak tespit edilmesinin yanı sıra müşterinin tanınması ve o tip müşterinin yapması muhtemel işlem türü ve parasal büyüklüğünü tahmin etmeye çalışmak gerekir.

Belli başlı müşteri tipleri için profil çıkarmak, onlar tarafından talep edilebilen işlemlerin hangilerinin akla yatkın hangilerinin irrasyonel olduğunun anlaşılması bakımından önemlidir. Böylelikle şüpheli işlemlerin tespit edilmesi kolaylaşacaktır.

3. OLAY: KREDİ MEKTUBU

A şahsı sahibi olduğu bir şirket adına bir X ülkesinde bir bankada açılmış hesaplara dolandırıcılık suçundan elde ettiği paraları yatırır. Sonradan şirket Y ülkesinde bir bankadan kredi başvurusunda bulunur. İstenen krediye karşılık teminat olarak X ülkesi bankasına düzenletilen teminat mektubu kredi çekilen bankaya sunulur.

Çektiği kredileri bir süreliğine yurt içinde başka bir bankada mevduat olarak tutar. Daha sonra bu mevduatı çeker ve bu paralarla yatırım yapar ancak kredi borcunu ödemez. Kredi çektiği banka alacağını temin edemeyince daha önce şirketin sunduğu teminat mektubunu devreye sokar ve söz konusu yurt dışı bankadan bu parayı temin eder. Böylece şahıs yasa dışı faaliyetlerden elde ettiği fonlarla bankadan kredi olarak çektiği krediyi yer değiştirmiş olur.

Değerlendirme

Karapara aklama yöntemlerinden biri olan batık kredi yoluyla yasa dışı fonlar ile yasal fonlar yer değiştirir. Böylelikle kişiye ileriki bir dönemde gelirlerinin kaynağı sorulduğunda vaktiyle bankadan çektiği meşru ve kayıtlı krediyi gösterebilecektir. Bu yüzden kredi taleplerine karşılık yurt dışı bankalardan, özellikle de denetimin zayıf olduğu bölge ve ülkelerdeki bankalardan alınmış teminat mektuplarına karşı dikkatli olunmalıdır.

4. OLAY: UYUŞTURUCU İMALATI

Müşteri başlangıçta hesap açmaksızın bir banka şubesinden X ülkesine havale işlemleri yapar. Bu transferlerde hep nakit kullanılmaktadır. Daha sonra müşteri aynı banka şubesinde bir hesap açar ve düzenli olarak her defasında 4.000-5.000 euroyu geçmeyen paralar yatırır. Yatırılan paralarla X ülkesi arasında ilişki olmaması, müşterinin transferlerin kaynağı için hiçbir açıklamada bulunmaması, kendinden kimlik tespiti için gerekli belgeler istendiğinde -para çekmiyorum ki, tersine bankaya para yatırıyorum, neden her defasında kimlik soruyorsunuz şeklinde- itirazlarda bulunması banka görevlilerinin dikkatini çeker ve müşterinin daha önce yapmış olduğu işlemler gözden geçirilir. Bu kısa araştırmada birkaç işlemde verilen telefon numaralarının ve adreslerin birbirinden farklı olduğu görülür ve şüpheli işlem bildiriminde bulunulur.

Bankadan gelen şüpheli işlem bildirimini takiben karaparanın aklanması kapsamında soruşturma başlatılır. Şüpheli işlemin ilk değerlendirmesinde müşterinin polis tarafından eroin sattığına dair şüpheye gözaltına alındığı fakat yeterli delil olmadığı için serbest bırakıldığı ortaya çıkmıştır. 4208 Sayılı Kanun çerçevesinde araştırma ve incelemeyi yürüten inceleme elemanı eş zamanlı olarak şahsın ticari defter ve belgeler üzerinde de vergi incelemesi yapmış ve elde ettiği tespitler sonucunda şüphelinin sözü edilen transferleri yapmaya yeterli bir yasal gelirinin olmadığı ortaya çıkmıştır. Soruşturmanın derinleştirilmesi sonucunda kişinin X ülkesinden eroin yapımında kullanılan kimyevi maddeleri satın aldığı ve bir laboratuarda kokain imalatı yaptığı anlaşılmıştır.

Değerlendirme

İşlem yapılırken normalde herkesin vermesi gereken bilginin verilmesinde isteksiz davranılması, kimlik bilgilerinin edinilmesinde zorlukla karşılaşılması, çok az ya da gerçek dışı bilgi verilmesi gibi durumlar şüpheyi doğuran unsurlardandır. Diğer taraftan özellikle uyuşturucu bağlantılı olaylarda genellikle işleme konu olan tutarların küçük olması, nakit işlem yapılması ve süreklilik göze çarpmaktadır.

IV. TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ENGELLENMESİ

Dünya üzerinde yükselen terör dalgası ile birlikte, yasadışı uyuşturucu ticaretinin terörist gruplar tarafından terör eylemlerinin finansmanında kullanılmasının önüne geçilmesi için, terörizmle mücadelede uluslararası işbirliği ve mücadele kapsamında Birleşmiş Milletler ve FATF bünyesinde yürütülen çeşitli faaliyetlerde, ülkeler tarafından yasal anlamda düzenlemeler yapılması ve dikkatli olunması gereken konular açıklanmıştır. Yine bu kapsamda, şüpheli işlem tipleri ve bu amaçla kullanılan yöntemler konusunda da finansal kurumlar için kılavuzlar yayımlanmıştır.

Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) tarafından şüpheli işlem bildirim yükümlülüğünün ifasında yükümlülere yardımcı olmak üzere belirlenen 19 adet şüpheli işlem tipine, 3 No.'lu Tebliğ ile aşağıdaki 20 no.lu işlem tipi ilave edilerek bankalara terörün finansmana yönelik şüpheli hususların değerlendirilerek bildirimde bulunulması yükümlülüğü getirilmiştir.

"20- Fonların, terörizm veya terörist eylemlerle ilgili veya bağlantılı olduğundan ya da bu amaçla kullanıldığından şüphe duyulması ya da şüphe duyulması için makul nedenler bulunması,"

1. Mali Eylem Görev Grubu (FATF) Tavsiyeleri

Mali Eylem Görev Grubu (FATF) terörün finansmanı ile ilgili olarak aşağıdaki sekiz özel tavsiye kararını yayımlamıştır;

1. Birleşmiş Milletler belgelerinin onaylanması ve yürürlüğe konması
2. Terörizmin, terörist eylemlerin ve terör örgütlerinin finansmanının suç haline getirilmesi
3. Terörist malvarlıklarının dondurulması ve müsaderesi
4. Terörizmle ilgili şüpheli işlemlerin bildirim
5. Uluslararası işbirliğinin sağlanması
6. Alternatif havale yöntemleri konusunda karaparanın aklanmasının önlenmesine yönelik tedbirlerin uygulanması
7. Finansal kurumların fon transferlerinde ve ilgili mesajlarda havaleyi yapan kişiye ilişkin bilgileri (isim, adres veya hesap numarası) temin etmelerini gerekli kılmak için önlemler alınması
8. Terörizmin finansmanı amacıyla kötüye kullanılabilen vakıf ve derneklerle ilgili kanun ve yönetmeliklerin yeterliliğini yeniden gözden geçirmesi

2. Mali Eylem Görev Grubu (FATF)'nun Finansal Kurumlara Yönelik Kılavuzu

FATF tarafından terörizmin finansmanı ile ilgili tipoloji çalışması hazırlanmış, bankacılar için kılavuz niteliğinde hazırlanan çalışmada (Guidance for Financial Institutions in Detecting Terrorist Financing, 24/04/2002) dikkatli incelemeyi gerektiren “Finansal İşlem Tipleri” sayılmıştır.

Bu çalışmada terör örgütlerinin başlıca finansman kaynakları yandaki gibi açıklanmıştır.

1. Yasadışı Faaliyetler:

- Tehditle para toplamak
- Kaçakçılık,
- Yasadışı uyuşturucu ticareti
- Yardım kuruluşları,
- Dernek ve vakıflar
- Dolandırıcılık (dernek ve vakıflar veya kredi kartları yoluyla)
- Hırsızlık ve silahlı soygun

2.Yasal Faaliyetler:

- Yasal görünüşteki bazı kuruluşların üye aidatları ve kayıt ücretleri
- Yayın satışı
- Tanışma gezileri ve diğer sosyal etkinlikler yoluyla elde edilen gelir
- Kapı kapı dolaşarak para toplanması
- Etnik topluluğun varlıklı üyelerinden elde edilen yardımlar
- Bağışlar

3. Örnek Olaylar

FATF tarafından yayımlanan “Şüpheli İşlem İncelemelerinden” alınan örnekler aşağıdaki gibidir.

Örnek 1: Terörizmin finansmanında mücevher ticareti yapan firma ve şahıslara ait hesapların kullanılması:

“C ülkesinin Mali Suçları Araştırma birimleri iki şahıs ve bir elmas ticareti yapan firma hakkında değişik bankalardan şüpheli işlem bildirimleri alırlar. Bu kişi ve firmanın ülkedeki değişik bankalarda hesapları bulunmaktadır. Bununla birlikte hesap açılışından kısa bir süre sonra bu şahıslardan birinin hesaplarına yüksek miktarda çok sayıda ABD doları üzerinden keşideli çeklerle para yatırılmıştır.

Resmi araştırma birimlerinin elde ettiği bilgilere göre, hesaplardan birine elmas ticareti yapan firma tarafından yüksek miktarda para yatırılmıştır. C ülkesinin vatandaşı olan fakat Afrika’da bir ülkede yerleşik olduğu görülen bir firma yöneticisinin C ülkesinde şahsi olarak kullandığı bir hesabı da mevcuttur. Bu hesap sürekli deniz

aşırı transfer işlemlerine konu olmaktadır. Bu transferler yabancı ülkelerden özellikle ABD doları olarak yapılmaktadır. Hesap sahipleri yerli para biriminden fonlarını ABD doları alımında kullanmakta ve daha sonra yabancı ülkelere transfer etmektedirler. Bu transfer işlemlerinden ikisi şüpheli işlem kapsamında bankalar tarafından raporlanmıştır.

Polis ve şüpheli işlem bildirimini yapan kurum tarafından iki şahıs hakkında ve Afrika kaynaklı elmas ticareti ile ilgili incelemeler başlatılmıştır. Elmas ticareti yapan firma tarafından yabancı bir bölgede yerleşik kişiye sürekli yüksek miktarda transfer yapıldığı görülmüştür. Polis araştırmaları göstermektedir ki, bu fonları alan ve çekleri keşide eden kişi, bu paralarla bir Afrika ülkesindeki terörist gruptan elmas satın almakta, daha sonra bunları terörist grup lehine C ülkesine kaçırmaktadır.”

Örnek 2. Yüksek işlem hacminin terörist organizasyonlarla bağlantılı bir hesap olduğunu göstermesi:

“B ülkesinde bir şüpheli işlem bildirimini alır. A Bankası yıllık 17.000 ABD doları maaşla çalışan bir müşterisinin hesabında yaklaşık 356.000 ABD doları işlem hacmi olduğunu bildirmektedir. Soruşturma makamları tarafından yapılan araştırmada böyle birinin gerçekte var olmadığı ve hesabın sahte belgelerle açıldığını tespit etmiştir. Detaylı incelemeler sonucu hesabın yabancı bir ülkede kurulu vakıf ile ilgili olduğu ve terörist faaliyetlerin finansmanı için yasadışı faaliyetlerden elde edilen fonların giriş ve çıkışlarında kullanıldığı ortaya çıkarılmıştır. Bu bağışlar soruşturma altına alınan kişinin hesabına yatırılmakta, daha sonra bağış yapan kişilere geri dönmekte, efektif olarak yardım kuruluşuna bağış yapılmaktadır. Bu işlemlerde bağışların vergiden düşülmesi ve tekrar terörist organizasyonlarla ilgili şahıslara dönmesi ile ilgili olarak da 1.14 milyon ABD doları tutarında dolandırıcılığa ulaşılmıştır.”

Örnek 3: Nakit işlemlere konu olan yardım kuruluşu hesaplarının terörist gruplarla bağlantılı olması :

“L ülkesinde bir bankadan offshore bölgede kurulu olan bir yatırım firması ile ilgili şüpheli işlem bildirimini alınmıştır. Şüpheli, firma yöneticilerinden birinin değişik yabancı para birimlerinden açılmış hesaplarına nakit olarak yüksek tutarda para yatırmasıdır. Müşteriye göre fonlar, medya sektöründeki firmaların finansmanı ile ilgilidir. Soruşturma makamlarınca birçok finansal kurumlardan bilgi talep edilmiştir. Elde edilen bilgilere göre offshore bölgede kurulu yatırım firmasının yöneticisi L ülkesinde ve bu ülkeye sınırı olan bir ülkede yerleşik olarak görülmüş, bu firma ve kişilerle bağlantılı olarak L ülkesinde medya sektöründe faaliyet gösteren şirketler ve kar amaçlı faaliyet göstermeyen kültürel aktivitelerde bulunan kurumlar adına bir çok bankada hesap açıldığı tespit edilmiştir.

Soruşturma makamlarının analizine göre; hem şüpheli firma yöneticisi hem de müşterileri tarafından bu hesaplara nakit olarak teslimatla para yatırılmaktadır. Bu işlemlerin medya sektörünün finansmanında kullanılmakta olduğu konusunda müşteri beyanı gerçeği yansıtmamaktadır. Kültür faaliyetlerinde bulunan kurumların hesaplarına da üçüncü kişiler tarafından hergün küçük tutarlarda nakit para yatırılmaktadır. Yöneticiye göre bu tutarlar kültürel aktiviteleri finanse eden üyelerden gelmektedir.

Polis araştırmalarında elde edilen bilgiler bu kişi ve kuruluşlara ait hesapların karaparanın aklanması ile ilgili olarak kullanıldığını göstermekte, polis tarafından şüpheli yöneticinin bir terörist grubun üyesi olması, tehditle toplanan haraç ve uyuşturucu kaçakçılığından gelen fonları bu hesaplarda akladığı yönünde soruşturma derinleştirilmektedir.”

Ek: 1
2 VE 3 SIRA NUMARALI MASAK
GENEL TEBLİĞLERİNDE AÇIKLANAN
20 ADET ŞÜPHELİ İŞLEM TİPİ

1- İşlem yapılırken normalde herkesin vermesi gereken bilgilerin verilmesinde isteksiz davranılması, kimlik bilgilerinin edinilmesinde zorluklarla karşılaşılması, çok az veya gerçek dışı bilgi verilmesi, sahteliğinden şüphe edilen belge ibraz edilmesi, mali durumla ilgili yanıltıcı beyanlarda bulunulması, yapılan işlemin beyan edilen amaca uygun düşmemesi,

2- Uyuşturucu ve kaçakçılık gibi suçlar ile terörist organizasyonların mevcut olduğu ülkelerden ve sınır ötesi merkezlerden (offshore-centres) veya bu ülke ve merkezlere normal olmayan büyük meblağlı transferlerin yapılması.

3- Kişinin banka ve diğer yükümlüler nezdindeki hesaplarında anormal bir artışın tespit edilmesi ve bu hesaplarda büyük miktarlarda atıl paraların tutulması,

4- Müşterinin sürekli iş yaptığı veya para gönderdiği adresler dışındaki adres ve hesaplara, şüpheyi gerektirecek şekilde önemli ölçüde para transfer etmesi,

5- Kötü bir ünü olan, belli bir iş kaynağı, ticari geçmişi ve alt yapısı olmayan bir kimse adına veya hesabına büyük miktarlarda nakit hareketlerinin olması veya yurtdışından büyük miktarlarda nakit gelmesi,

6- Genelde bir hesap kullanılmaksızın, yurtdışından veya yurtdışına önemli miktarlarda para transferi yapılması, yeterli açıklama yapılmadan, elektronik fon transferlerinin gerçekleştirilmesi ve bunların nakit olarak ödenmesinin istenmesi,

7- Kişinin aynı yükümlü nezdinde, alışılmadık bir şekilde birden fazla hesabının olması ve bu hesaplar toplu olarak ele alındığında büyük meblağlara ulaşılması veya aynı hesapta toplanabilecek tutarların parçalara bölünerek ayrı ayrı hesaplarda tutulması veyahut devamlı bilgi verme kapsamına dahil olmamak amacıyla işlem miktarının, bildirim yapılmayacağı tutara düşürülmesi,

8- Çok sayıda kişinin, makul açıklama yapmadan aynı hesaba ödeme yapması veya birçok ayrı hesaptan aynı hesaba transferin yapılması,

9- Yurt içinde bir bankayla çalışmayı gerektirmeyecek kadar az ticari işlem hacmi olanların, yabancı bankalara fon transferi için emanet hesap açtırmaları veya sadece fon transfer etmek amacıyla açılan hesaplara yatırılan nakdin kısa süre bekletilerek herhangi bir işleme tabi tutulmaksızın geçici hesaplara aktarılması,

10- İşletme faaliyetleriyle orantısız hesapların olması ve bu hesaplar arasında transfer işlemlerinin yapılması, bu hesaplardan ticari saikle yapılmadığı açıkça belli olan işlemlerin gerçekleştirilmesi, kişiyle veya şirketle açıkça bağlantısı olmayan kişilere mutad olmayan şekillerde ödemelerin yapılması,

11- Yüksek meblağlarda kredi veya borç para alınması ve bunun makul bir açıklaması olmadan beklenmedik bir şekilde kısa sürede geri ödenerek kapatılması,

12- Yurt dışında bir hesap teminat gösterilerek, yurt içinde kredi alınması, daha sonra bu kredi ödenmeyerek borcu veren kurumun teminat gösterilen hesaptaki parayı haciz ederek yurda getirme koşullarının oluşmasının sağlanması veya yurt içinde normal koşullarda alınan bir kredinin geri ödenmesinin yurt dışında bulunan offshore bankalardan yapılan transferlerle karşılanması,

13- Kredi talebinde, alınacak olan kredinin nerede kullanılacağına yönelik ikna edici bilgilerin verilmemesi ve bu kredinin geri ödenmesine dair net bilgilerin sunulmaması,

14- Birbirine yakın tutarda paranın yine birbirine yakın zamanda ülke dışına çıkması ve girmesi,

15- Menkul kıymetler ve vadeli işlemler piyasasında açılan hesaplarda, işlem yapılmıyormuş görüntüsü vermek amacıyla birbirini karşılayacak tutarlarda ve bir amaç veya olağanüstü bir durum olmadığı halde alım-satım emirlerinin verilmesi,

16- Borsada işlem yapmak üzere aynı anda açılan, sürekli kar ve zarar sonucu veren işlemlerin yapıldığı iki veya daha fazla hesapta, benzer işlemlerin yapılması ve bu hesaplardan yararlanan kişilerin aynı olduğundan şüphelenilmesi veya bilinmesi,

17- Aracı kurum nezdinde açılan hesaplardaki büyük boyutlu zararın, sürekli bir başka yatırımcıdan gönderilen nakitle kapatılması veya başka hesaplardaki karın sürekli aynı yatırımcıya aktarılması,

18- Aracı kurumlar nezdinde nakit olarak çok yüksek miktartlı hesapların açılması ve ödemenin hesap açılırken veya takas gününde nakit olarak yapılması,

19- Aracı kurumlar nezdinde işlem miktarını ve hareketleri dikkat çekici kılmamak amacıyla, aynı tür işlemlerin yapıldığı çok sayıda hesabın açılması,

20-Fonların, terörizm veya terörist eylemlerle ilgili veya bağlantılı olduğundan yada bu amaçla kullanıldığından şüphe duyulması yada şüphe duyulması için makul nedenler bulunması.